Anul IV — ARAD SÂMBĂTĂ 2|15 SEPTEMVRIE 1900 — Nr. 163

REDACȚIA
strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL
Austro-Ungaria: an 20 cor. pe 1/2 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor. de Duminecă pe an 4 coroane. — Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.
Scripte nu se napolează

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERȚIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Anul IV. — Numĕr de Duminecă — Nr. 36

Să îmbrățișăm meseriile!

In ședința din urmă a comitetului Asociațiunei Naționale-Aradane a trebuit constatăm un lucru foarte ciudat: Din 8 stipendii (ajutoare), care da Asociațiunea, nu s'au înfățișat decât 2, adică doui concurenți. Stipendiile se împărțesc adică tinerilor români, carĭ ar avè plăcere să îmbrățișeze *meseriile*. . . In zilele trecute pentru stipendiile ce dăruește comitetul Fondațiunei Elena Ghiba-Birta s'au presintat 40 concurenți, deși nu sunt de dat decât 4 stipendii. E vorba însă, că stipendiile acestea din urmă, de câte 400 coroane anuĭ, se dau elevilor carĭ vor să învețe carte, pentru a se face *domnĭ*, adică Doamne.

Strănepoțĭ de împĕrați, cum ne numim, noĭ Românii am vroi adică să ne facem domnĭ, cu toțiĭ. Omul care este chiar, dacă are vre-un băiat mai deștept, haid' cu el la școala mare, să 'l facă *domn*. Fără să înțeleagă însă copilul carte, tata lui sărăcește, ba se întêmplă de sărăcește mai nainte de a termina fiul sĕu școlile, și astfel națiea se alege cu un om fruntaș, care a scăpătat și cu domnișor neisprăvit, care, pentru cât mai mult ori ca să ajungă domn, e gata care să se facă și Ungur, ori că trăește vieața prin câte-o cancelarie de advocat sau pe la vre o judecătorie.

Cât despre cărturarii nostri — advocați, preoți și învețătorĭ — nu mai este unul, care să-'și fi dat băieții la meserii, și rar se găsește câte unul, care să-'l fi dat la negustorie. Fie-care este chiar și cât de reu ar învița copilul. Așa, că între cei carĭ recurg la diferite stipendii, găsești foarte puțini slabĭ de tot. La fondația Elena Ghiba-Birta de pildă, un părinte, numai pentru că este *domn*, cere stipendiul pentru unul dintre fiĭ săĭ sĕĭ, amêndoui așa de slabĭ, că întreg certificatul este plin de „elégséges“ și chiar „elégtelen“, adecĭ clasele, cum trece cânele prin apă, vorba Românului.

Cine nu o să recunoască primejdia mare? In loc să ne creștem adică negustorĭ și meseriașĭ, carĭ să scoată din satele române lipitorile străine și prin câștigul lor să îmbogățească și insașĭ vieața românească, o să avem cărturarĭ *slabĭ*, încât, pentru-ca numai o poată duce, cât de cât, trebue să se umilească înaintea stăpânirii și chiar să se înstrăineze de neam. Se întêmplă și aceea, că pentru a trăĭ, asemenĭ cărturarĭ iau de pe grea clienților lor șeapte peĭ, în-cât țeranul român se înstrăinează de advocatul orĭ doctorul român și se duce adesea maĭ bucuros la străin.

Ce ne trebue nouĕ, Românilor din Țeara-Ungurească și Ardeal? Ne trebuesc întâiu de toate preoțĭ și învețătorĭ luminațĭ și apoĭ negustorĭ și meseriașĭ, carĭ să întemeieze orașe românești! Câțĭ mecenațĭ și filantropĭ românĭ au fost însă până acum, nicĭ unul nu s'a găsit să lase fondație pentru a se crește preoțĭ, învețătorĭ, negustorĭ și meseriașĭ. Ci ce vedem? „Juriștĭ“ cu grămada, încât peste câțiva anĭ fiecare sat își va avé „fiscal“, orĭ că se vor îngrămădĭ la orașe atâția, că nu vor maĭ putè trăĭ unul de altul. Temerea aceasta mi-au arĕtat-o nu unul, dar' mulțĭ advocațĭ, bărbațĭ luminațĭ și cu dragoste pentru neam.

Și cine este chiemat a lecui rĕul? In locul întâiu *presa română*, făcênd cea maĭ întinsă și maĭ caldă propagandă pentru îmbrățișarea meseriilor. In locul al doilea societățile și băncile noastre, ajutând maĭ nainte de toate nu creșterea unui proletariat intelectual, domnĭ carĭ n'au slujbe, ci să ajute pe ucenicĭĭ de la meseriĭ, calfele și chiar pe măiestri gata, carĭ își deschid ateliere.

Eată, Asociațiunea noastră aradană a dat pildă. In ședința sa din urmă a votat stipendiĭ (ajutoare) pentru *doĭ* elevĭ românĭ, carĭ s'au înscris la *școala de meseriĭ* din Arad. A dat douĕ ajutoare pentru calfe, carĭ să meargă în străinătate pentru a se face maĭ desĕvîrșițĭ în meseria lor. A dat un stipendiu pentru școala comercială (aradană) și dacă ar fi avut cui, era să dea 8 stipendiĭ pentru tinerĭ, carĭ ar îmbrățișa vre-o meserie oare-care.

Facă și celelalte societățĭ astfel, și în curênd starea tristă de acum se va schimba în bine.

Și maĭ presus de toate să înțeleagă părinții, că de cât să amărești vieața copiluloĭ ținêndu-'l aproape cu sila în școală, pentru care n'are nicĭ o plăcere, maĭ bine să facĭ din el un negustor cinstit orĭ meseriaș harnic. Vom avè atuncĭ o clasă mijlocie, care produce Românĭ de sine stătătorĭ, ear' nu *domnĭ*, carĭ se căciulesc pe la stăpânire orĭ se pismuesc unii pe alții din pricina greutăților vieții, greutățĭ, carĭ desigur ar scădè în mĕsură ce se sporesc meseriașiĭ românĭ.

Russu Șirianu.

Chestia fișpanatuluĭ din Neoplanta *preocupă astăzĭ în parte presa maghiară. Fostul fișpan*, Flatt *Victor*, *și dăduse demisia din funcțiune deja de doĭ anĭ, a fost însă însărcinat să continue o stă în frontea afacerilor acelui comitat până la numirea titularului. Sunt deja vre-o treĭ lunĭ de când* Flatt *a fost dispensat de serviciu în mod definitiv, dar urmașul seu încă nicĭ desemn.*

Guvernamentalul „Pesti Napló“, *în fața numirei viitorului fișpan, recomandă să se caute un om, care să fie potrivit și priceput pentru a conduce lucrurile în comitatul unde cu ocasia viitoarelor alegerĭ, în lipsa unui spirit conciliant, guvernul ar putè avé surprize.*

„Magyár Szó“ *din acest incident țipă contra lui* Széll, *care, după-ce a insultat fișpanatul ca o instituție de cortesie, acum are în vedere tot aceleași tendințe, ca și regimul sĕu—aducĕtor aminte de-teroare.*

Alegerile în Austria s'au fixat în chipul următor: In curia electorală generală (generală) se vor ținé la 3 Ianuarie 1901, la germane la 8 Ianuarie, în orașe la 11 Ianuarie, la camera de comerț la 14 Ianuarie, în marea proprietate la 15 Ianuarie viitor.

Obrăznicie la culme.

Zilele trecute energicul episcop croat *Strossmayer* din Diacovar a împlinit 50 anĭ de când ca preot servește bisericeĭ sale cu devotament și cu demnitate, spre mulțumirea generală a credincioșilor sĕĭ. Cu acest prilegiu biserica și poporul sĕu 'l-au sĕrbătorit în chip demn. Intre cei-ce din depărtare s'au asociat la doririle de bine pentru prelatul iubilant, figurează și Alteța Sa archiducele *Leopold Salvator*, cu următoarea telegramă de felicitare:

„*In această zi mărețĭ, când Excelența Ta își sĕrbezĭ jubileul de 50 anĭ de preoție ca episcop la Diacovar, eu și archiduchesa îți trimitem cea maĭ cordială felicitare, cu aceea dorință, ca Atotputernicul încă mulțĭ anĭ să-'Ți dărucească sănĕtate deplină și fericire neturburată spre binele Diecezei*“.

Inregistrând această felicitare, foile maghiare kossuthiste turbează de nĕcaz și prin expresiĭ cât se poate de necuviincioase și obrăznice învinuesc pe archiducele, că a îndrăsnit, ca membru al dinastieĭ și ca archiduce austriac-*maghiar*, *să felicite pe un episcop ca Strossmayer*, *care*—zic kossuthistele — *este cel maĭ mare dușman al națieĭ maghiare?!*

Cum adecă? De dragul poftelor șoviniste ungurești, un membru al Caseĭ domnitoare să nu poată merge după gândul sĕu?

Kossuthistă-șovinistă trebue să fie presa, care e capabilă de-atâta obrăznicie!

Revista sĕptĕmâneĭ.

In vremurile vechĭ, la strămoșiĭ nostri, era o vorbă: „Ferește-te de Grec și când îți face darurĭ“. Același lucru se poate zice astăzĭ despre credința muscalului, despre buna credință a lui. S'a dovedit în toate împrejurările, că în politică Rusia întrebuințează maĭ mult șiretlicul și cele maĭ multe cuceririĭ ale sale prin șiretlic le-a făcut.

Acum, cu ocasia rĕsboiuluĭ din China, Rusia earăși caută să-și întindă păenginișul de intrigĭ asupra puterilor aliate. A sfătuit adecă pe toate puterile ca să se retragă din capitala Peking, și să încheie pace cu prințul Li-Hung-Ciang, pe care să-l lase stăpânitor în China și cu care să înceapă tratativele de pace. La început avea în partea sa pe Engleзĭ și pe Americanĭ, pe Francezĭ a încercat să-ĭ momească printr'o decorație ce a trimis președintelui republicei, dlui *Loubet*, — dar dintre marile puterĭ, puterile aliate, Germania a rĕspuns Rusieĭ, la propunerile sale de pacificare, că interesele politicei germane sunt altele decât cele rusești.

Rusia, șireată, vorbește de retragerea trupelor aliate din Peking și pe de altă parte tocmaĭ ea își înmulțește trupele în alte puncte din China. Vorba aia: Plecațĭ voĭ, că îmĭ fac eu apoĭ treburile cu Li-Hung-Ciang!

Maĭ are și o altă față apucătura Rusieĭ, și anume, că ar vré să vadă odată pusă la cale situația din China în așa fel, ca să nu maĭ aibă rivalĭ pe împărțeală în extremul orient, și să se poată îndrepta spre orientul european, unde devine din ce în ce maĭ grav conflictul româno-bulgar.

Conflictul româno bulgar tot n'a ajuns încă pe calea uneĭ resolvărĭ, fie pe calea uneĭ bune înțelegerĭ, fie pe calea rĕsboiuluĭ. Spiritul e foarte agitat, și cere rĕsboiu atât din partea Bulgarieĭ, cât și din partea Românieĭ. Dacă trăgănarea isbucnireĭ rĕsboiuluĭ tot continuă, este din motivul, că cercurile conducĕtoare din România, și în special înțeleptul rege Carol I., cumpĕnesc foarte bine situația și chibzuește cu multă înțelepciune mijloacele de a asigura resultate sigure în urma unuĭ rĕsboiu. In vremea noastră de multe orĭ resultatul rĕsboaielor nu-l hotărește vrednicia armatelor, ci congresele marilor puterĭ.

In conflictul actual simpatiile tripleĭ alianțe sunt pentru România. Dar interesul păcii cere, ca să se depună toate silințele pentru a împiedeca tulburarea păcii în Europa. Se calculează apoĭ cu împrejurarea, că România nu rĕsboiu va trebui să aibă cu Bulgaria, ci foarte în grabă va fi chemată să facă o intervenție armată în țara acelor mișeĭ, unde crima a devenit principiu politic al vieții de stat și politice.

Nu mult va maĭ fi de așteptat până să vedem desnodămêntul acestor complicațiĭ.

In şirul întêmplărilor sêptêmânei vrednică de amintit întêmplare este împrăştierea parlamentului austriac. Am amintit în alt rînd, că Cehii şi Germanii, deputaţii în parlamentul din Viena, erau aşa de îndârjiţi unii contra altora, şi se împiedecau unii pe alţii aşa, că în parlament de mai bine de trei ani nu s'a putut lucra nimic, nu se mai puteau aduce legi, nu se mai votau venitele şi cheltuelile statului, într'o vorbă, se făcea numai scandal, şi în loc să lucreze, să ajute împreună, împiedecau ori-ce lucrare.

S'au şi hotărît acuma noue alegeri, prin care guvernul nădăjdueşte să ajungă oameni mai pacinici în parlament.

Intorcêndu-ne acum la vatra noastră, amintim, că Duminecă, Luni şi Marţi s'a ţinut la Mehadia, în frumoasele Băi-Herculane adunarea „Asociaţiunei" pentru cultura poporului român. A fost lume multă şi frumoasă de ţerani şi cărturari, o sêrbătoare naţională, cu multă veselie, — care mai înalţă sufletul iubitului nostru popor şi îl scoate din toropeala necazurilor, sub care gemem în vitregele împrejurări ale vieţii noastre naţionale.

Discurs

rostit de Dl **Ioan M. Moldovan,** *venerabilul president al „Asociaţiunii", la deschiderea adunării generale din 9 Septemvre n. la Băile-Herculane.*

„Onorată adunare generală!

„Inainte de toate mĕ simţesc dator a împărtăşi salutare frăţească Românilor din acest ţinut şi a le mulţumi, pentru-că însufleţiţi de scopurile ce urmărim, ne-au adus în regiunea aceasta, pe cât de frumoasă, pe atât de însemnată în istoria naţiunii noastre.

Pentru-că, ce Român va pune piciorul sĕu pe pământul sacru al acestui ţinut, fără să-'şi aducă aminte, că străbunii nostri, când au purtat peste Dunăre acuilele lor victorioase, pe aici au făcut primele cuceriri. De pe aici au trecut munţii, acel zid de apĕrare, acea grandioasă cetate, ce făcea să crească virtutea sĕlbatică a duşmanilor, de cari pe atunci tremurau toate popoarele din giur. Pe aici, chiar şi în loc, se află deosebite monumente, din epoca descălecării şi a înrădĕcinării neamului nostru în această ţeară aşa depărtată de sinul călduros al mamei noastre, — ear în apropiere se află unul grandios, pe care în 18 secoli nu 'l-au putut învinge şi dĕrîma nici valurile Dunării, nici tempestăţile aerului şi chiar nici rĕutatea omenească, ce în turburarea sa sfarmă şi cutropeşte mai cumplit decât puterile naturei brute.

Deci, fie salutaţi cu iubire şi mulţumire fraţii din acest ţinut, cari, invitându-ne în mijlocul lor, ne deteră ocasiune de a ne reimprospĕta suveniri atât de dulci şi a ne încălzi prin focul sacru al lor!

Onorată adunare generală!

Este frumos şi măreţ scopul ce urmăreşte societatea noastră, pentru-că ea tinde a deştepta şi a desvolta în poporul nostru iubirea de neam, iubirea de limbă şi cultura noastră, — este a face, ca toţi fiii naţiunii noastre, aşezaţi în regiunile rĕsăritene ale Ungariei — fără nici o căutare la numirile locale de Hăţeganĭ, Ardeleni, Maramurĕşeni, Ungareni, Bănăţeni, — bucuroşi să recunoască domnia legăturii comune, care o formează limba noastră dulce şi datinile erezite dela strămuni, — este a face, ca toţi fiii neamului nostru să împreune forţele lor cele mai bune, spre a cultiva întru sine însişi şi întru toţi ai nostri aceste odoare preţioase şi spre a le apĕra ca lumina ochiului.

Nisuind a împlini această misiune, „Asociaţiunea" noastră, spre sĕrbarea adunării sale generale, descalecă acum într'o regiune, acum într'alta; poartă lumina sa mică în acest secol al luminilor mari, pentru-ca cel puţin — din apropiere să poată fi vĕzută şi apreciată de cei interesaţi de-adreptul în causă, şi acestora să le dee impuls de a lucra pentru realisarea scopului dorit. Poartă o lumină mică, ce vĕzêndu-o cei-ce stau afară de cercurile strînse ale noastre, pe cari însă una din legăturile de ordine mai înaltă aşa de strins îi împreună cu noi, să cunoască şi scopul nostru afiător în armonie deplină cu binele comun, şi puritatea mijloacelor, de cari ne folosim.

Prin activitate stăruitoare, onorată adunare generală, în aceşti aproape 40 de ani am ajuns acolo, că puţine colţuri locuite de Români se află în largul Ungariei, de cari nu s'a apropiat această instituţie binefăcĕtoare a noastră — şi mai puţine încă — putere-am zice nici unul, fie cât de retras, — în care să nu se simtă rodurile mişcării produse de ea.

Bărbaţi însufleţiţi pentru înintarea culturii noastre, cu zel vrednic de toată lauda, au îmbrăţişat această causă sfântă a poporului român. Şi eată, acum vedem înfinţate la 50 despărţĕminte, cari ca tot atâtea arterii duc şi multiplică mişcarea noastră culturală. Este de dorit însă ca centre de aceste să fie înzecit mai multe, pentru ca ele să fie mai accesibile şi aflându-se în apropiere să poată desvolta activitete mai frumoasă. Chiar pentru aceea, stărniţa noastră trebue să fie îndreptată spre forma ea lor, pe unde lipsesc, şi înmulţirea lor pe unde s'au format deja, până vom ajunge acolo, ca organismul nostru să se întindă şi să se ramifice şi prin cele mai ascunse şi mai depărtate cătune locuite de Români, şi pe tot locul să opereze lăţirea culturii noastre naţionale. Numai aşa vom fi în stare a susţinea şi apĕra ceea ce este atât de scump: individualitatea noastră naţională.

Ca mijloc foarte folositor au des parţĕmintele noastre, între altele multe, bibliotecile ambulante, spre a căror recomandare nu putem avea cuvinte de ajuns. Prin ele se subministrează poporului lectură sănĕtoasă, morală şi scutită de veninul principiilor ce tind a surpa basele societăţii civile şi ale religiunii. Este mare puterea acestor biblioteci, pentru că prin ele poporul nostru, gratuit sau pe un preţ bagatel devine în posiţiune de a gusta lectură variată şi a desvolta în direcţiune bună simţemintele ascunse în pieptul sĕu. Succesul acestei lecturi, dacă este bine aleasă e foarte sigur şi desĕvîrşit; pentru că ea nu are de a lupta cu alt dujman de cât cu negure ce întunecă mintea şi inima. Se învinge dujmanul acesta, — simţemintele bune cresc şi se întăresc.

Prin cărţi de felul acesta, dacă e bine controlată, se ajută foarte mult formarea caracterelor tari între cele bune, pe cari aici lipsa extremă, nici prisosurile îmbuibate sa nu le poată abate de la calea virtuţii şi a moralităţii.

Să lucrăm cu toţii, fiecare după cele mai bune puteri ale sale, ca „Asociaţunea" noastră să crească şi să înflorească!

Cu aceasta declar adunarea generală deschisă".

Aplause îndelungate şi pline de însufleţire au acoperit cuvintele frumoasei vorbiri.

Declaraţiune.

In numĕrul 94 al ziarului nostru sub titlul: „In lături speculanţii" s'a publicat un articol trimis din afară, în care se ataca onoarea P. C. Sale archimandritului Augustin Hamsea. Autorul articolului controlându-se, se simte dator a declara, că a scris acele rînduri ofensătoare fiind greşit, respective falş informat; convingându-se deci, că acusa este neadevĕrată, regretă cele scrise şi îşi cere scuse dela P. C. Sa; — ear noi, neintrând în intenţia noastră să atacăm onoarea nimĕnui, cu atât mai puţin a unui prelat ca P. C. Sa archimandritul, Aug. Hamsea, pentru a cărui onoare am avut şi avem toată consideraţia, de asemeni ne exprimăm regretele noastre pentru atacul lipsit de ori-ce basă.

Din România.

Complotul Bulgăresc.

Au fost aduşi la parchet cei implicaţi în complotul bulgăresc.

Toţi au declarat că Nicola Mitleff, Niţu Stoiceff şi Boice Dieff trebuiau să moară în delegaţiune spre a omori întâi pe Fitowski, apoi pe Mihăileanu şi în urmă pe personagiile politice cele mai însemnate din ţeara românească între care în frunte era Regele, precum şi pe Regele Alexandru al Serbiei.

Toţi cei confruntaţi au declarat în acelaşi sens.

Trifanoff, adus la parchet, fiind întrebat asupra declaraţiunei ce a făcut lui Ficşinescu, a confirmat exactitatea ei.

El a spus că, fără a şti despre asasinatul lui Mihăileanu comunicase lui Ficşinescu despre un complot urzit în contra Regelui Carol.

Ficşinescu, întrebat, a confirmat spusele lui Trifanoff.

Prin urmare pe lângă dovada trasă de justiţie, pe lângă declaraţiile făcute de Trifanoff, Boaniacoff şi ceia-lalţi, există acum o dovadă foarte preţioasă, o dovadă dela un Român.

La interogatorul ultim s'a mai aflat că Boice Dieff a venit în ţeară numai cu toporul. Coada instrumentului omorător i-a dat'o Sfetcoff.

Gazda acestora a fost Teodoroff care a dispărut.

*

Sarafoff strâns cu uşa se pregăteşte pe capete. Toată Sofia este pe picior de rĕsboiu. Agenţii comitetului îndeamnă lumea la rĕsboiu împotriva României, toate cafenelile sunt pline de lume care gesticulează, se agită, ţipă toată ziua, înjură pe Români şi pe Regele Carol şi spune că au să devasteze toată ţara Românească.

La o întrunire Sarafoff ar fi zis: Fraţii nostri sunt torturaţi în modul cel mai neauzit, România a ajuns un adevĕrat iad pentru Bulgari. Zilnic sosesc compatrioţii de ai nostri cu corpul plin de vinătăi şi cu oasele rupte. Trebue să cerem o rĕsbunare exemplară dela aceşti laşi mămăligari cari ştiu să se lupte 10 inşi împotriva unui singur Bulgar.

Are să ţie România minte lecţia pe care o să i-o dăm. Noi am făcut comerţul românesc, noi am fundat agricultura în ţara Românească, dar mămăligarii ne rĕsplătesc acum prin intrigi ordinare, prin brutalizarea Bulgarilor şi prin insultele cele mai nedemne prin pătimaşa lor presă. Nu trebue să răbdăm această purtare din partea lor ci printr'o energie fără seamăn să i facem să ne ştie de frică!

Românii fac pe grozavii dar' ei nu ştiu că sunt astfel mânaţi încât la o acţiune decisivă vor fi loviţi din toate părţile şi de către oameni în care acum ei au cea mai mare încrdere.

Noi nu mai putem tolera ca un trup din patria noastră, Dobrogea, să zacă sub jugul românesc, ci trebue să întindem mână de ajutor fraţilor nostri.

Faţă de Români, care se poartă necinstit cu noi, toate mijloacele sunt permise. Ei umblă cu intrigi, cu tirănii, cu brutalităţi, ei ne ameninţă, ne insultă în faţa întregei Europe — de aceea trebue să 'i pedepsim prin toate mijloacele.

Ziua procesului.

Acest mare proces al asasinatelor şi al complotului politic, se va judeca în ziua de 15 sau cel mult 20 Septemvre.

Acuzarea va fi susţinută de dl procuror general şi de dl prim procuror.

Partea civilă va fi representată prin dl C. Disescu, fostul ministru al justiţiei.

De oare ce printre avocaţii nostri nu se găseşte nici unul care să voiască să apere pe acuzaţi, chestiunea se va referi decanului baroului de advocaţi şi d-sa va desemna din oficiu pe apărători.

*

Presa franceză şi conflictul bulgaro român

Ziarul „Patrie" apărut eri, presupune că mişcarea Bulgariei pentru restabilirea tractatului dela San-Stefano, e inspirată de Rusia.

Ziarul acesta prevede consecinţe foarte grave.

Risipă cu bani publ

Am reprodus mai demult „Roumaine" zvonul, că Eforia şcolară din Braşov are de gând să părintelui Voina un bacşiş pentru sele lui merite în afacerea cu rentei şcolare din Braşov. Atunci deam că zvonul va rĕmânea fără reală. Ne am înşelat. Căci am primit informaţia sigură, că de fapt pentru „larea" rentei sinodul parochial din votat părintelui Voina un cadou adecă cinci mii coroane. Lasă că Pă- părintele Voina nu numai că nu un fel de merit pentru regularea chiar din contră, prin gălăgiile sale o compromisese cu desăvîrşire; merite să aibă într'o afacere riceasca, cum vine sinodul să plă- banii obşteşti, ai unei comune bacşiş atât de gras unui preot cuvĕnat, că a îndeplinit poruncile Ionescu din Bucureşti. Averea din Scheiu e bun obştesc şi noi tenţă cerem Consistorului din S- larea conclusului de sub întrebu- înspăimântăm la gândul, că ex- Braşov va afla imitatori în archi- treagă. Să se ştie, că biserica este troacă pentru flămânzi. De numai atât.

ULTIME ŞTIRI

Papp Béla osândit la moa Curie.

Budapesta, 13 Septemvrie. Azi tut şi la Curie procesul înflorator gaşului de frate **Papp Béla** de mar. Pe temeiul gravelor dovezi, întărit şi ea sentinţa de moarte ad bunalul regesc din Sătmar în contra Béla şi a lui Zsoldics Mihály. Astfel au să fie încurênd executaţi, dacă fi graţiaţi de Majestatea Sa Mon

Episcopul Strossmayer — car

Agram. *13 Septemvre. „Agramer anunţă, că episcopul Strossmayer coar, din incidentul iubileului de preoţie, va fi numit cardinal.*

Rĕsboiul din China

Londra, 12 Septemvrie. „mes" 'i-se raportează din *Zi de zi trupe noue ruseşti king. In curênd trupele ruseşti aici mai numĕroase decât ale puteri împreună socotite.*

Puterile aliate sunt hotă ceară amovarea împĕrătesei şi prinţului Tuan.

Din *Shanghai* 'i-se anunţă „*Standard*":

60.000 soldaţi chinezi pentru liberarea împĕrătesei vĕduve

La mează-noapte, între Ti Peking, **trupele puterilor ali bătut crâncen oastea chine vr'o 40.000 oameni.**

Londra, *12 Septemvrie. Sosesc din Peking, că trupele internaţion nepăsătoare în faţa cruzimilor şi ce Chinezii sĕvîrşesc asupra misionar Poatingfu.*

Londra, 13 Septemvrie. gele Li-Hung-Ciang e în călătorie Peking, unde are a confera cu ţiunile puterilor asupra condiţiilor tru pace.

Shanghai, 13 Septemvre. Dum maţiuni sigure se anunţă, că împ *împĕrăteasa vĕduvă a Chinei, cum şi Tuan se află în Tatangfau* (provincia *de unde pleacă la Tai-Juen-Fau, să rĕmână mai departe, dacă vor fi pace de trupele aliate.*

Din Transvaal.

Londra, 13 Septemvre. Ge *Botha* şi *De Wett* tind să-'şi co treze la un loc oştile conduse de şii.

Monitorul oficial al Transv lui anunţă, că *presidentul K 28 l. c. n. pleacă în concedi luni în Europa, pentru a cere int ţia puterilor în causa rĕsboiului.* In timp va fi înlocuit—se zice—de *Burger.*

-au aruncat la pămênt şi biserica.

Sub acest titlu avea să apară în Nr. „Deşteptării“ din Cernăuţi un articol, însă, împreună cu alţi articoli, întreg-ul a fost *confiscat* de procurorul au-al ţerii. Trimiţêndu-ni-se ulterior cu rea să 'l publicăm, îl reproducem pre-urmează:

Ni-au aruncat la pămênt duşma-şi biserica. Sânta biserică a stră-ilor nostri ni-o calcă 'n picioare manii, şi fac batjocură de ea, şi-o gareso.

De maica biserică legaţi suntem toate coardele fiinţeï noastre, ea fost val de apĕrare în timpurï ... de aceea la inimă ne taie urile, ce duşmaniï nostri le dau ricii noastre; de aceea astăzi, ne gândim la reîntărirea nea-lui nostru, datorï suntem a ne gândi la ridicarea bisericiï noastre celeï ate la pămênt şi umilite.

A sosit timpul, să spunem ade-ul verde în faţă. Guvernul austriac cu biserica noastră aceleaşï pla-, ce le are şi cu neamul nostru. ne dăm bine sama despre ele!

Şi până a nu veni Bucovina la ria, în ţeara noastră erau mai legï, însă între aceste legï multe noastră şi biserica noastră erau domnitoare.

Guvernul austriac numaï şi-a aşe-zine trebile în Bucovina, şi îndată a ridicat bisirica catolică şi cea uniată rangul de bisericï domnitoare în a început pe acestea a le sprigini tora din resputerï, a început a pro-recerile dela biserica noastră biserica catolică şi uniată. Până an tot aşa o mână guvernul au-ic şi planurile luï cu biserica noa-se vĕd cât colo. Asta ar fi un n!

Alt lucru este, că până a nu veni ovina la Austria, biserica noastră şi, în frunte cu episcopul (vlădica) gospodăria cu averile sale. Guvernul austriac prin fel de fel de clenciurï pe'ncetul a luat averile bisericiï noastre sub gospodăria sa şi gospodăreşte cu averea bisericiï noastre cum voeşte el, nu cum voieşte biserica noastră, stăpâna averilor sale. Şi dacă biserica noastră voieşte din când în când să ceară pentru trebuinţele sale câte ceva din veniturile averilor sale, apoï trebuesc scrise scrisorï munţï de teancurï, trebuesc roase de atâta umblat multe părechi de calcâie şi chiar şi atuncia căpĕtă numaï ca de pomană câte-o fărmătură, numaï când se îndură domniï dela direcţie şi din minister.

Lucru hotărît, că economiï şi slugile au devenit stăpânï, ear stăpânul a ajuns să ceară pomene dela economiï şi slugile sale! Cu drept cuvênt se poate zice, că a avut odată averï biserica noastră, dar, decând a ajuns Bucovina la Austria, ea nu le maï are!!

Până a nu veni Bucovina la Austria, episcopul Bucovinei se alegea de adunarea preoţilor şi boierilor fruntaşï. Episcopul cu consilieriï (sfetniciï) sĕï rînduiau toate trebile bisericiï noastre. De la venirea Bucovineï la Austria, tot presidentul ţĕriï ne alege metropolitul şi Impĕratul îl întăreşte, tot presidendul ţĕriï ne alege consilieriï consistorialï şi Impĕratul îï întăreşte. Presidentul ţĕriï, care nu-ï de legea noastră, care tot la oala sa trage jăratecul, el să ne aleagă metropolitul, să ne aleagă consilieriï consistorialï şi apoï să maï fie Doamne-ajută în biserica noastră?!! Aşa s'au depănat în biserica noastră trebile, încât astăzï nu cel maï vrednic preot rĕmâne metropolit, sau consilier consistorial, sau protopop, sau paroch în vre-o comună fruntaşă, ci cel ce'i place presidentuluï şi guvernuluï. Astăzï parochie nouă se face sau parochie veche se cassează nu unde îï trebue bisericiï, ci unde îï place guvernuluï. Astăzï e numit profesor pentru seminariştiï din Cernăuţ un eretic, pentru-că presidentul Bourguignon l-a voit. Astăzi preoţiï ceï zeloşï şi bunï sunt prigoniţï la fie-care paş, ceï rĕï sunt decoraţi pentru faptele lor cu ordine şi crucï. Astăzï în biserica noastră virtutea plânge la gard, ear patima şede la masă pe locul de frunte. Astăzï orï avem metropolit, orï nu avem metropolit, orï avem consistor şi protopopi, orï nu'ï avem... tot pe una iese, căcï doară aşa şi aşa nu ce află de bine consistorul şi protopopiï, ci ceea-ce află de bine presidentul, sfetniciï şi căpitaniï luï, aceasta rĕmâne. Astăzi guvernul numaï de botezat şi de îngropat nu s'a apucat încă, de altfel în toate trebile bisericiï noastre se amesteca, toate le face. Astfel din ce în ce tot maï mult se prăbuşeşte biserica noastră, tot maï mult se depărtează preoţiï ceï bunï, tot maï mult se înalţă la rangurï marï preoţiï cei nevrednicï, tot mai multe patimi se furişează şi înveninează trupul bisericiï noastre... Cine ne dă chezăşie, că mâne-poimâne guvernul nu va zice cătră cei înălţaţï de el la rangurï: treceţi la unie! încă maï marï ranguri vĕ aşteaptă!!! şi că aceştia nu vor trece la unie, şi că trecută fiind la unie fruntăşimea preoţilor nu va sili guvernul cu cătane şi cele sate să treacă la unie?! Cine ne dă chezăşie, că nu acest plan îl are guvernul cu biserica noastră?!!

Toate celelalte legï şi bisericï din ţeara şi împĕrăţia noastră îşï rînduiesc ele singure trebile bisericilor lor, sunt, cum se zice, „autonome“. Până şi Jidaniï bună-oară se adună, îşï aleg sfetnicï şi aceştia apoï judecă asupra tuturor trebilor legiï lor, schimbă întocmirile ce trebuesc schimbate, cassează întocmirile cele rele, fac întocmirï noue maï bune, îşï aleg rabinul şi predicatorul, chivernisesc cu averile templuluï lor după-cum eï află de bine... şi aşa legea jidovească nu-ï mirare că mereu se întăreşte în ţeara şi în împĕrăţia noastră. Nicï la Lipovenï, nicï la Calvinï, nicï la uniaţï şi catolicï guvernul nu-'şï amestecă mânile în trebile bisericeştï, căcï doară şi legile împĕrăteştï dau fie-căreï bisericï dreptul, ca ea singură să-'şï rînduiască trebile sale, să gospodărească cu averea sa, să-'şï cârmuiasca şcoalele sale, să-'şï aleagă capul sĕu... aşa spun legile împĕrăteştï şi toate bisericile au hasnă din aceste legï, numaï biserica noastră nu are. Oare de ce pentru toate bisericile este dreptate, numaï pentru a noastră nu?!! Până şi în ţeara Turculuï biserica grecească, care crede ca şi a noastră, este autonomă şi cu mânile nelegate... In toată lumea credincioşiï uneï bisericï se adună, alege dintre preoţiï şi mireniï lor pe deputaţï sau sfetnicï, şi aceï sfetnicï sau deputaţï la un loc adunaţï se numesc „congres“, şi acest congres poartă grijă de trebile bisericiï sale, alege pe metropolitul sau episcopul, judecă asupra protopopilor şi preoţilor, ceï bunï se încununează cu resplată, ceï rĕï se pedepsesc; chiverniseşte averile şi şcoalele bisericiï... destul că congresul face în biserica sa ceea-ce face bună-oară comitetul comunal în comună.

Mare lucru e congresul bisericesc, şi mult s'a ostenit maï ales rĕposatul metropolit Silvestru să dobândească şi biserica noastră dela guvern un congres, să fie biserica noastră stăpână pe sine însaşï şi nu alţiï străinï de legea noastră, ca să maï schimbe multe celea pe la mănăstirï, şi prin cele parochiï, şi prin cel consistor, să reguleze şi să îndrepte ce-ar maï fi de îndreptat şi să întărească biserica noastră, dar' guvernul austriac tuturor bisericilor din Austria li-a dat autonomie, numaï bisericiï noastre îï tot făgădueşte autonomia, dar' de dat tot nu i-o maï dă. Chiar însuşï împĕratul a făgăduit-o, dar' guvernul o zădărniceşte. Pentru-ce face aceasta guvernul austriac?

POVESTEA
...eï Coroane de oţel.

(...statornicirea Domnieï româneştï şi rĕsboiul nostru pentru neatĕrnare.)

Scrisă anume pentru ţĕrănime.

De

GEORGE COŞBUC.

INTRODUCERE.

Coroana Regelui nostru Carol şi-a tu-...regilor, pe cari ni 'ï va rîndui Dum-... de acum înainte în scaunul domnieï ...eştï, este făcută din oţel de tunurï ...Turcilor din Plevna.

De-a dreapta şi de-a stânga statuei luï ...-Viteazul, în Bucureşti, sunt două ...aşezate pe telegile lor. Ele au fost ...Osman, în reduta Griviţei. Uitându-te ... nici nu bănueşti, câtă perire de Ro-...au făcut aceste două tunuri, cari stau ...liniştite ca străjeri ai liniştitului ...turnat din bronz.

Dar pe cât de neastêmpĕrat a fost ...dul, pe care-l străjuesc, şi pe cât de ...pustiire a dus el în rîndurile Turci-... atât de nepotolite au fost ele şi pe atâta perire au asvîrlit din gura lor de foc în rîndurile vitejilor dorobanţi ai noştri.

Astăzi sunt mute şi reci. Dar atunci, când aveau glas de tunet şi erau aprinse de mânia duşmănească, înfiorătoare li a fost puterea şi dătător de spaimă cântecul! Viteji au fost cei ce li-au dat rostire guriï lor, dar şi mai viteji aceia, cari li s'au împotrivit mâniei şi-au murit uimindu-le că nu pot îngrozi pe năvălitori.

Şi-au căzut în mânile noastre, au căzut nu numai tunurile cetăţuilor, au căzut însĕşi cetaţuile lui Osman, şi a căzut Osman viteazul însuşi. Ear cu el deodată puterea pe care o aveau Turciï asupra neamului românesc. Şi drept martori ai vitejiei noastre stau două tunuri, în vederea tuturor, acolo la picioarele Voevodului celui mai înduşmănit cu Turciï.

Din tovarăşele lor am făcut altă mărturie cu mult mai vorbitoare a vredniciei româneşti: Li-am topit trupul de oţel şi am turnat dintr'însul o coroană domnească vecînică stemă a puteriï româneşti şi podoabă pe fruntea regiler noştri. Tunul duşman, care fulgera împotriva Românilor, azi e fulger al măririï cumpĕrate cu vieţile noastre şi-acum, în loc să ne vorbească de robie şi de moşiï de-ale Sultanului, ne vorbeşte de libertate şi de-o ţară volnică pe soarta ei.

Şi de-alungul vremilor, cât va voi Dumnezeu să trăiască printre neamuri neamul românesc, în ţara lui cea de la strămoşi moştenită din adâncurile vremiï, ne vom mândri cu coroana de oţel a ţeriï, şi mărturie de-apururi ne va fi de sfărîmata putere a celor ce ne-au stăpânit odată cu tunurile din care e făcută.

Ne vom mândri de ea, că mare luptă ne-am luptat şi prin grele primejdiï ne strecurarăm viaţa, până s'o dobândim prin voinicia sufletului nostru desmorţit prin strădunţă. Ea ne va mărturisi prin veci vrednicia, chiar atunci, când de mult vor fi uitat nepoţiï noştri că noi am fost în puterea Turcilor odată, atunci când numai din cărţile prăfuite vor mai şti urmaşiï noştri, ce greu a fost traiul amărît al strămoşilor lor, aşa de amărît, încât lor, celor liberi de mult şi tari de vreme îndelungată, totul li-se va păré ca o vorbă din poveste.

Precum e steagul semn al oştiriï, aşa e coroana semn al Domniei. Ear coroanele celor ce stăpânesc ţeri şi păstoresc popoare sunt făcute din aur şi din pietri scumpe, ear vulturiï, ori leiï, ori soarele şi fel de fel de alte semne de pe ele sunt închipuiri ale faptelor mari şi strălucite, pe cari le-a făptuit ţara, ori ale vre-unor vrednicii mari ale neamului. Coroana României, fiind de oţel, închipueşte prin însuşi oţelul ei, deoparte o vrednicie mare a neamului românesc: trăinicia de oţel a firii şi a fiinţei noastre, ear de altă parte, o faptă strălucită: restatornicirea neamului românesc prin unirea ţerilor şi restatornicirea Domniei românesc prin rĕsboiul pentru neatĕrnare!

Pentru voi, acei ce'n vremea păciï sunteţi plugari şi păstori, ear în vremea rĕsboiului dorobanţi ai ţeriï, pentru voi am scris cartea aceasta, ca să ştiţi şi să cunoaşteţi cine-au făcut Coroana de oţel, şi cum au făcut-o. Cetind cartea, veţi băga de seamă, că în povestea mea s'amestecă alte poveşti ale altor întêmplărï de mai nainte, cari se ţin lanţ una de alta. Că Domnia puternică de azi ni-a venit pe urmele neatêrnăriï, ear neatêrnarea ni-a adus-o rĕsboiul, şi rĕsboiul a fost adus de restatornicirea Domniei, ear aceasta a fost o urmare a Unirii Principatelor, care a fost şi ea la rîndul ei adusă de alte întêmplări.

Toate acestea sunt fapte mari, şi mari vor rĕmâné de-apururi, ear povestea lor vrednică este să fie scrisă pe pietri anume puse pe marginile drumurilor, ca toţi drumeţiï să le cetească şi să se închine înaintea lor, căci fapte sfinte sunt. Ear faptele sfinte ale neamului românesc trebue să fie pentru noi evanghelia neamului, precum e carte sfântă pentru creştinï evanghelia lui Christos.

Eu, dacă era să vi-le spun pe toate, m'aş fi întins cu povestea prea departe. Mie

Din pașalicul Timișorii.

Vĕ comunic earășĭ un act scandalos al protopopului Puticĭ. -- E vorba de alegerea de învĕțător din Fenlac.

După publicarea concurselor prin dînsul s'a hotărît oficios ziua alegerei pe 24 Aug. (6 Septemvrie); dînsul a sosit în Fenlac la 9 ore a. m. și a invitat comitetul la școală, pentru compunerea listei candidaților.

Aci să fi vĕzut minunei—Protopopul, după cetirea concurselor (căcĭ el a cetit însuși recursele concurenților,)—a cetit: treĭ, și stând puțintel, *a luat de desubtul celorlalte recurse pe al lui Vulpe*; l'a cetit și rescetit, mult scuturându-'l în mână, și zicênd — cu cuvinte „impunĕtoare" — că pe Vulpe l'a eschis Ven. Consistoriu, și nu-'l poate candida. Apoĭ din procedarea luĭ s'a început o discută înfocată pro și contra, și în așa mĕsură, că a scandalisat și pe ceĭ din afară, — procedând uniĭ membri în contra decisuluĭ Ven. Consistor, cu denunțărĭ, că „nu candidăm, până nu mergem la Mitropolie, apelăm la Congresul național etc."

Pe când d-sa, în loc de a-'ĭ sfătui la bine, dînsul cu plăcere asculta și dădea loc liber atacurilor în contra Ven. Consistor,— și numaĭ după interpelarea preotuluĭ român —trezindu-se ca din somn, a început cu cetirea pe scurt a recurselor celorlalte, vre-o 10 la numĕr.

În urmarea abusuluĭ și scandaluluĭ, nu s'a putut face candidarea, prin urmare nicĭ alegere n'a fost, deși au fost competinți cu calculĭ laudabilĭ.

Oare este asta procedare corectă? Nu e oare abus acesta dela un protopop atuncĭ, când Ven. Consistor, pe base și date oficioase, despre purtarea scandaloasă a unuĭ învĕțător ca Vulpe, în maĭ multe comune comisă spre scandalisarea și degradarea demnității corpuluĭ învĕțătoresc, precum se vede destul din actele aflătoare la Ven. Consistor, pentru pacea comuneĭ a trebuit să-'l eschidă dela candidare!

Protopopul a pus din adins ordinațiunea Ven. Consistor la dispositiunea comitetuluĭ parochial. Oare nu este abus sĕvîrșit de protopopul în contra Ven. Consistor? Avea d-sa alte căĭ, pentru a împlinĭ actul Ven. Consistor, dar' nu pe calea abusuluĭ. Martor la aceasta este preotul local, Moise Babescu.

E mirare, că după atâtea abusurĭ și ticăloșiĭ, ce a făcut omul acesta în tract, cum de îl maĭ sufere Ven. Consistor?

Cine e pașa Puticĭ, s'a arĕtat în „Tribuna Poporuluĭ" în N-riĭ din 10 Martie Nr. 38; 18 Martie, Nr. 44; 31 Martie Nr. 53; 16 Iunie n. Nr. 103; — 30 Iunie Nr. 113, toțĭ N riĭ din anul 1900, și încă din 4 Ianuarie n. anul 1899 Nr. 245.

Oare maĭ sufere Ven. Consistor în urma acestora pe un astfel de protopop, care nu numaĭ a sĕrăcit pe învĕțătorĭ, ci și poporul, pre-cum a făcut pentru divorț și cu sĕrmanul Nica Bergiu din Mănăștur, de l'a adus la sapă de lemnș și la straița de cerșitor; din om cu avere, cum era, l'a despoiat de tot. Repet că e o mare greșeală, că Ven. Consistor îl maĭ rabdă la locul unde stă atât de sus pus un om, care numaĭ strică și ruinează tot ce maĭ e bun în acest protopopiat.

Curțiu.

Comoara de aur.

— Poveațe higienice și de scăparea vieții, scris. pe înțelesul și pentru folosul țĕranuluĭ române —

De

Iuliu Bugnariu Sălăuțanul.

Motto: Sănĕtatea până le un punct este în mânila noastre.

(C. Șt. S.)

(Continuare.)

Ruperea oaselor, scrintitura.

Dacă în urma căderiĭ, careva membru (mână, picior) devine neapt spre mișcare, fiind rupt ori scrintit, — să nu probăm aducerea la loc a aceluia, pentru-că prin aceasta nu numaĭ că maĭ mărim fără de folos durerile nefericitului, dar încă — nepricepênd readucerea la loc a membrului vătĕmat, casualminte putem rupe mușchiĭ și fibrele și am puté causa numaĭ nĕcaz maĭ mare. Deci așteptăm cu răbdare ajutorul grabnic al medicului, lăsând pe respectivul în acea posiție, în care l'am aflat. Ear dacă aceasta e cu neputință, atunci trebue să facem următoarele: Maĭ ales dacă este vătĕmat vre-un membru de deasupra, bună-oară brațul, atunci întărim brațul de deasupra (din sus) la trunchiu cu o năframă mare — de-alungul corpului — până în cot, ear brațul din jos îl legăm de grumazĭ cu o năframă maĭ mică așa, ca să steie preste pept în linie orisontală. Ear dacă este vătĕmat vre-un membru de din jos, bună-oară șoldul sau fluerul piciorului, atunci îl întărim cu maĭ multe năfrămĭ pe lângă fluerul nevătĕmat. După aceea îl așezăm în patul pentru bolnavi, acoperit cu matraț (saltea), și-l transportăm. Dacă însă n'ar fi un atare pat, atunci să-l transportăm pe o scândură lată sau pe o ușă luată din loc. Dacă ajungem la locul poftit (d. e. la casa bolnavului sau la spital) și bolnavul nu se simte destul de bine în patul provisor până la sosirea medicului să-'l lăsăm tot pe acel pat, dând membrului vătĕmat o atare posiție, care e maĭ puțin dureroasă. Readucerea la loc și legarea se face cu mult maĭ greu, dacă partea vătĕmată e foarte umflată, pentru aceea trebue să ne nisuim, ca să recurgem îngrabă la ajutor medical.

În cas de scrintitură să băgăm îndată membrul vătĕmat în apă rece și acolo să 'l ținem maĭ bine de o oară; după aceasta, aplicând îmblojiri reci, așteptăm sosirea ajutorului medical.

(Va urma.)

Din Ardeal.

Din țeara Hațegului.

26 Aug. st. v. 1900.

Vĕ rog cu stimă să binevoiți a publica în prețuitul ziar, ce îl redigeațĭ, acest respuns și rectificare la atacurile nedrepte și lipsite de orĭ ce basă, ce un corespondent anonim le îndreptase în contra mea în Nr. 157 a. c. în „Tribuna" din Sibiiu, cu atâta maĭ mult, că On. redacție a „Tribuneĭ" recercată fiind, până azĭ nu le-a publicat, deși avea datorința de a le publica.

În numĕrul suscitat al „Tribuneĭ" din Sibiiu s'a publicat o corespondență din Hațeg subscrisă de „Nelu". În aceasta se zice că eu aș fi votat în scaunul școlar al comitetului pentru o propunere făcută, „ca să se maĭ întregească un post vacant de învĕțător, căcĭ e destul și un învĕțător".

Aceasta este o afirmare falsă, mincinoasă și tendențioasă. Nu sistarea postului de învĕțător s'a propus și votat, ci ca *maĭ în anul acesta* să nu se întregească postul devenit vacant prin pensionarea învĕțătorului Olteanu de confesiune gr. cat. dela școala poporală *comunală* de aci, — anume eată pentru-ce.

În urma deselor arătărĭ s'a constatat și este tuturor cunoscut, că edificiul acestei școale comunale, fostă grănițerească, este întru atâta ruinat, încât plouă în el, și de nu se va repara acum după cum este trăgănărĭ, se va ruina și maĭ tare, cât apoĭ învĕțămêntul va trebui sistat și vor cere spre reparare spese enorme. În altă parte este constatat, că în 10 ani au fost la această școală decât 40—50 de pilĭ anual. Școala are 6 despărțĕminte, și în tr'un an de zile până la întregirea postului vacant, învĕțătoriul actual N. Săndiulescu, învĕțător probat și rutinat este în stare a instrueze copiiĭ din acele 6 despărțĕminte. Aceasta o înțelege fiecare bărbat de pe pământ. Din aceste considerante primariul a făcut propunerea, ca *în anul acesta* să nu se întregească postul vacant de învĕțător, ci din salariul cuțuat să se repareze edificiul școlar, căcĭ representanța fondurilor grănițerești a răspuns, că nu are banĭ spre acest scopul acesta și alte isvoare nu sunt.

Advocatul Suciu a propus din oficiu ca să se întregească acuma postul vacant și încă prin un învĕțătoriu gr. cat., ca și s'ar fi făcut un pact vechiu, când școala era grănițerească; isvoare, de unde ar fi de repareze edificiul școaleĭ, dl advocat n'a putut arĕta, nicĭ garanta. Propunerea lui nu a fost spriginită, afară de Olteanu, învĕțătorul pensionat gr. cat. și de T. Popa, care după meserie tălpar. Ceilalțĭ toțĭ au votat propunerea primariuluĭ și pentru ea am votat și eu, tocmaĭ în interesul școalei ca până în anul viitor să rămână postul vacant, neîntregit, ear din salariul cuțuat se repareze edificiul și astfel școala să nu fie espusă pericoluluĭ, de a fi închisă prin poliție.

Așa-dar' nu sistarea unuĭ post de învĕțător s'a decis, ci neîntregirea acestuia în anul acesta din considerațiunile amintite din extremă necesitate. Eată dar' „Nelu" rătĕcit, cum prin publicarea de ne-adevĕruri

---

mi-a stat în gând maĭ întâiu de toate rĕsboiul, dintru care ni-s'a isvodit de-adreptul România. de astăzi, al cărei semn vĕzut e Coroana de oțel.

Să cetiți cartea cu multă luare aminte, Români Și mândriți-vĕ cu faptele povestite, căci ale voastre sunt! Și rugați pe Dumnezeu să dea copiilor și nepoților vostri priceperea și bărbăția, pe care au avut o strămoșiĭ și părinții lor, ca să fie apĕrători aĭ țĕriĭ și ai neamului tot așa de viteji, ca și voi. Increderi-vĕ în puterile voastre, căci în credință e mântuirea, și luptați-vĕ cu suflet, ca de-apururi prin veacurĭ neamul nostru să fie preamărit și tare precum a fost maĭ demult și cum este astăzi, căci e neam voinic și popor iubit de Dumnezeu și ursit să fie căpetenie printre neamuri!

*

DOMNITORUL.

1. Inainte de rĕsboiu.

Când a intrat în țara, care-L alesese Domnitor, Prințul Carol a zis către cei ce-L întîmpinară: „In clipa, în care am pus piciorul pe acest pământ cu sfințenie apĕrat, am și devenit Român. Cetățean astăzi, ear mâne soldat de va fi nevoe, Eu voiu împărtăși cu Românii și soarta cea bună și soarta cea rea."

Unspre-zece ani a fost, după vorbele Sale, numaĭ cetățean, dar a venit și nevoia când a trebuit să fie soldat, și pe cât a fost de înțelept cetățeanul, pe atât a fost soldatul de vrednic.

Cât a ținut rĕsboiul, El n'a avut astêmpĕr, și alinare. Cinci luni încheiate a stat tot în tabĕră, în mijlocul oștiriĭ luptătoare, ba de multe ori în focul plumbilor, și era cu capul într'o sută de părți: toate trebuia să le știe, toate să le vadă, toate să le cârmuiască, și să rĕspundă pentru toți și pentru toate.

Fie-care își cunoaște greul sĕu, și tot pe al sĕu îl crede maĭ amar. E adevĕrat, bună-oară, că oșteanul de rînd rabdă gerul și foamea, bătaia vêntului și a ploilor, că e silit să intre unde-și vede cu ochiĭ perirea. Greul pe care-l duce, i-se pare asvîrlit pe nedreptul în spatele lui, și e ispitit să creadă, că e bine în rĕsboiu de generali, că stau pe loc și dau porunci. E părere. Toți, de la oștean pân la căpetenia oștiriĭ, îșĭ au greutățile lor, toate amare, și numaĭ felul lor le deosebește.

După-ce veți fi cetit cele ce vi-le voiu spune despre traiul și trudele Domnitorului pe timpul rĕsboiului, despre amarurile câte le-a îndurat, veți vedé, că oșteanul de rînd poate fi vesel că e numaĭ oștean. E adevĕrat, că Domnitorul ar fi putut trimite pe un general să cârmuească rĕsboiul, ear El, să stea acasă. Dar tocmaĭ fiind că a voit singur să se lupte cu greutățile și să stea ca strajă neclintită unde era nevoie de El, tocmaĭ de aceea trebue să ne uităm maĭ cu drag la Dînsul, să-L luăm ca pildă a iubirei de datorie și a credinței către țeara, căreia i-a jurat.

Născut dintr'un neam de oameni rĕsboinicĭ, El însuși are porniri spre fapte viteze. I-a fost dragă oștirea, și de aceea îndată ce s'a așezat în scaun, a început să-și întemeieze cu tot dinadinsul oștire stătătoare. A găsit la venirea Sa puțintică oștire, dar cu străduință multă și cu maĭ multă voință a tot sporit-o, făcênd-o asemeni oștirilor vechi ale altor țĕri. Și cât de bine ni-a prins oștirea! Dacă ne găsia rĕsboiul fără oștire în deajuns, ori cu oștirea neîngrijită, noi poate că și azi am fi plătit Turcilor bir.

Și-a făcut o oștire viteză, căci Românii din firea lor sunt porniți spre lupta dreaptă a vitejiei, și, cu puțină trudă faci din ei oșteni desĕvîrșiți. Vechiĭ Voevozi aveau oștiri puternice nu prin mulțimea lor, ci prin voinicie și iscusință. Cântecul ferentarului zice:

Iute ca săgeata tabăra străbate,
Bate singur zece, cincĭ-spre-zece bate,
Ferentar sunt eu!

A fost o vreme, când singurĭ noi Românii aveam oștire stătătoare în toate țerile de pe atunci ale Europei. Țĕrile pe care aveau numaĭ lefegiĭ, oșteni plătiți, care la isprăvirea rĕsboiului se împrăștiau: oștirea noastră era, după felul oștirilor de astăzi, nu adunată în pripa primejdiei, risipită după isprăvirea rĕului, ci totdeauna sub arme pe lângă Voevod. E adevĕrat: legea, limba și moșia ni-au fost mântuite noștri; lor le mulțumim viața pe care ne-o strecurat-o printr'atâtea primejdii ale vremurilor. Dar legea ni-am apĕrat-o cu sufletul, cu sabia ni am apĕrat și moșia. Dumnezeu nostru a fost un Dumnezeu al rĕsboiului și numaĭ puterea oștilor noastre ni-a mântuit capul.

CARTE DE CÂNTECE

pentru tinerimea școlară

— Dare de seamă —

Cetind prin foile noastre, că domnul *Ioan Dariu*, învĕțător în Brașov, care a bogățit literatura noastră școlară cu multe manuale didactice de mare valoare, a edat de curênd și o carte de cântece pentru tinerimea școlară.

Este în genere cunoscut, că cântarea și musica încă în timpurile cele maĭ vechi au ocupat loc între obiectele de învățământ

tendenţios şi maliţios, vrea să se opiniunea publică şi să atace persoana intea on. public cetitor!

Proastă şi copilărească mai este şi ce spune, că pentru temerea, de a perde pensiunea, aş ocoli societatea reasca, vorbă, care numai la naivi sau reraţi poate prinde. Simţ naţional mai curat ca rătăcitul „Nelu" şi ca lui, toţi nişte fanfaroni ridicoli. Societate românească îmi place, dar nu a unui şi acelor de o pănură cu el.

Imi aleg oameni de caracter şi serioşi. unul „Nelu" şi clica celor cu suflet se svârcoleşte, să atace autoritatea ederea unui şef tractual gr.-or., cuge- în rătăcirea, lor ca prin această pro- să se înalţe pe sine, şi mai uşor poată ajunge scopurile ascunse, după vănează. Rătăciţilor, dacă nu mai aveţi e de Dzeu, să vă sfiţi de oameni. propunerea voastră era să periclitaţi ca ruinându-se edificiul şcoalei şi are învăţământul din această şcoală poliţie să fie sistat, şcoala închisă, şi copiii să fie siliţi a cerceta celelalte din loc, în cari nu mai aud limba românească.

Scurt văzători şi pătimaşi sunteţi, sub masca naţionalismului vârâţi alte se, pe aici bine cunoscute.

Cu astfel de oameni, cari scriu min- în public, şi încă anonim, nu voiu mai de vorbă.

Titu V. Gheajan
protopop gr.-or.

Din giurul Orăştiei.

August v., *1900.*

Nemulţămit până la estrem de condu- şi administraţia bisericească, ce se pela noi, decând ne-am învrednicit noul cap bisericesc şi noul şef trac- reau în puţine cuvinte a vă vesti o mai nouă bisericească, făcută în păr- noastre.

In comuna mare Romos, s'a escris con- de capelan pe lângă puternicul paroch Basarabă. Cine a petrecut în Orăştie ori în giur 2—3 zile măcar, nu cred să nu cunoască pe acest preot de renume. Dinsul este destul de forte pentru a sevârşi agendele preoţeşti în comuna sa Romos, nu mai avea lipsă de capelan. Insă lucru naibii, are un fiu, care după absolvarea pedagogiei a fost primit şi la cursul clerical, şi a eşit abia de vre-un an dela şcoală.

Acum, pentru-ca să asigure tatăl pe fiu, în conţelegere cu şeful tractual, ear prin acesta cu cei mai mari, s'a făcut neputincios şi a cerut capelan, ca să-'şi poată căpătui fiul. I-a şi succes.

Cei cari se dau de ştiutori ai lucrurilor mai secrete şoptiau încă de mai nainte că părintele Basarabă dela Romos a fost făcut atent de şeful tractual când cu alegerea ilegală şi întărirea şi mai ilegală a actualului părinte Roman din Romoşel, — a fost făcut atent zic, că dacă voieşte să'şi facă pe fiul seu capelan, atunci în sinodul protopopesc nu cumva să cuteze a vota în contra alesului din Romoşel, că va fi rău, fiind-că d-sa, protopopul, ar fi rămas fără sutele ce le-a incasat dela respectivul.

Şi blândocul părinte Basarabă a zis: aşa să fie, măria ta, şi aşa a fost. Acum la rîndul seu dînsul încă îşi ajunse scopul, căci pe fiul seu îl are lângă sine, punga însă desigur şi-a deschis-o de multe ori până a ajuns la adecă.

Alesul capelan este şi întărit de Consistor, ear acum aşteptăm să-'l şi vedem nu peste mult pe fiul tată-seu într'un rînd cu ceialalţi sfinţiţi părinţi şi în special cu neputinciosul (!) seu tată; numai de nu 'i-ar fi în toate demn succesor. Atâta ca fapt.

Ear acum o observare. Romosul este o comună mixtă, Români şi Saşi, în nemijlocită apropiere de Orăştie. Saşii, mai puţini la număr, însă sunt mai puternici în cele intelectuale.

In fruntea lor au pe eruditul preot Dr. Amlacher şi un capelan. Pe cine avem noi? Pe părintele Basarabă, care e de veste pe-aici, nu însă în cele intelectuale, nici în d'alde-a meritelor. Cine va fi acum următorul dînsului? Am spus-o deja, fiul seu, absolvent de pedagogie şi clerică, fost un an învăţător. Să'l comparăm cu Dr. Amlacher? Mai bine înghiţim nodul.

Sibiiule şi şefule tractual, dacă aşa înţelegeţi ridicarea clerului nostru la nivelul spiritului timpului de azi, atunci acoperiţi-vă faţa. Oare penntru o comună ca Romosul să nu se fi aflat om în Archidiecesă, care săfie, dacă nu de calibrul D-rului Amlacher, cel puţin apt de a sta la vorbă cu el? Durere şi ruşine! Cu căpătuelî ca şi aceasta nu ne facem nici o cinste în ochii străinilor, ear ai nostri se miră, că la noi cum merg lucrurile de strună.

Adevărat.

Altă întimpinare.

Cetea, Septemvrie 1900.

In nr. 34 al „Tribunei Poporului" de Dumineca, din anul curent, preotul gr. cath. din Cetea, părintele Petru *Raica*, respunzând corespondentului „Un poporan" — în intreg respunsul se ocupă cu persoana mea, presupunând, că eu aş fi acel „un poporan", care foarte fugitiv a trecut preste isprăvile dînsului.

Corespondentul „un poporan" *nu sunt eu;* deci nu am putut desvăli faptele cele „frumoase" ale păr. Raica. Nici în respunsul meu la corespondentul „S." din nr. 36 anul 1898 nu am amintit absolut nimic de isprăvile D-sale, căci mie, ca preot gr. or., nu numai mi-a fost spre greutate să desvălesc roadele „muncii" unui preot gr. cath., cum e preotul celibe Petru Raica, dar am privit de un scandal general, arătând că toată viaţa sa este contrară chemării sale.

Nu m'am ocupat de persoana dînsului, ca să nu mi-se arunce vorba, că doar' din gelozie îl negresc, fiind-că e gr. cath.

Am privit în fiecare gr. cath. pe un frate, impreună suferitor, având aceleaşi aspiraţiuni culturale şi naţionale. Sfta scriptură zice: „Toată viţa, care nu aduce roadă, să se taie şi în foc să se arunce".

Fiind însă provocat de preotul Petru Raica, — sunt silit să spun ce până acum nu s'a spus în gazete despre dînsul, şi las apoi să-l judece on. public după-cum merită.

De 10 ani sunt preot. Anii 8 am fost în Laz, o comună mică, unde am adus averea bisericească în cea mai bună ordine. Am reparat biserica, ai căreî credincioşi cu bucurie îşi readuc aminte de mine.

De 7 ani sunt în Cetea, comună de 2 ori aşa mare. Am zidit o şcoală pompoasă, care e fala noastră, spre care scop fiecare poporan a contribuit cu aproape 10 florenî. Aruncul nu s'a putut incasa tot, fiind deoparte anii rei, de altă parte, fiindu-mi ameninţată comuna de proselitism. Intre aceste împregiurări a conto contribuţiei restante s'a împrumutat dela „Albina" suma de 1200 fl., din cari s'a şi solvit câtva.

Am reparat biserica; am făcut fonduri de bani, vin, bucate, pentru susţinerea bisericei, pentru formarea unui cor bisericesc, şi pentru asigurarsa salariului învăţătoresc de care nu ne-am atins până acum.

Credincioşii gr. cat., cu preotul lor în frunte, nu numai că nu ne-au îmbiat să contribue şi ei la zidirea şcoalei, dar tocmai părintele Raica dădea să înţeleagă poporul, că „toţi cari trec la gr. cath., nu vor plăti aruncu şi că copiii lor tot au să cerceteze şcoala, căci altfel vor care şcoală de stat".

Poporul meu a fost cu mult mai tare în credinţa strămoşească, afară de 2 suflete perdute, cari, ca să nu solvească aruncul, au trecut la biserica gr. catolică.

Durerea li-a fost mai mare, când totuşi au trebuit să solvească şi ei, fiind aruncul făcut înainte de trecerea lor. Deci s'au convins, că n'au nimerit-o bine cu rătăcirea lor.

Zice preotul celibe Petru Raica, că nu e duşman al şcoalei gr. or. din Cetea, şi vrea s'o dovedească cu aceea, că ne-a lăsat să facem groapa de var pe locul lor propriu. Noi nici nu l'am întrebat pe dînsul, că ne lasă, ori nu; — fiindcă totdeauna în locul acela s'a stins varul pe seama bisericei, fiind acel loc *comun* şi nu proprietate esclusivă a lor.

Ne impută că i-am improcesuat pentru nesolvirea salariului învăţătoresc. Dar ce şi era de făcut, dacă părintele Raica pe lângă toate cererile şi ursoriile noastre, nici de un răspuns nu ne-a învrednicit?

Zice că nu este fanatic în proselitism. Nu este, întru-cât nu poate face ce ar vol. Singur ne spune, că a vânat în anul acesta 9 suflete. Vânarea celor 9 suflete, din „convingere", eată cum are să se explice.

Un suflet minor cu tatăl seu a trecut, fiind-că studiază în Blaj de câţiva ani, unde a fost împărtăşit de elemosină, şi acum, ajungând de 18 ani, vrând-nevrând trebuia să treacă, altfel perdea elemosina.

Celelalte suflete sunt parte cumnat, şi nepoţi minori ai dlui părinte, cari văzându-'l în primejdia ce-'l ameninţa, au trecut din compătimire pentru dînsul şi cu acel cuget că se va îndura Consistorul din Blaj şi-'l va absolva de faptele ce a

---

şcoale. Cu atât mai virtos trebue să loc de căpetenie acum

Prin cântare, care este expresiunea mentelor prin tonuri melodioase şi prin se poetice, se desvoltă în copil cul- inimii şi a simţemintelor estetice şi a. Cântul e un soţ nedespărţit al Ro- ai în toate locurile şi timpurile.

La Român ori-ce ceremonie religioasă, sărbătoare naţională ori familiară nu e fără cântare. Ba chiar şi în zilele ru, la sapă, la plug, la secerat etc., icul nu ştie tăcé, el cântă şi ear cân- e e vesel cântă de veselie, aşa încât el aude, ori-cât de trist şi posomorît devine voios şi îl preocupă tonul într'a- încât uită de necazul seu. De e şi su- vre-odată, el cântă de jale cu un ton de duios, încât stoarce lacrămi din uzitorilor şi-i angajează întru a con- la mângâierea lui.

In privinţa cântului nu mai este dar de at. El este de o importanţă atât de în educaţiunea omenească, încât tre- să ocupe loc de frunte între obiectele ţământ în şcoalele poporale, cu deo- la noi la Românii, cari ne naştem în i, trăim în cântari şi murim în cân-

Ca în toate însă, aşa şi în cântare, noi ii am rămas îndărătul altor naţiuni din causa vitregiei timpurilor ce au trecut peste noi. Inţeleg cântul în chor. Abia de câtva timp ne-am deşteptat şi am prins lira în mâni.

Tot aşa de săraci suntem şi în cărţile de cântări moralisătoare menite a se puté da fără frică în mânile tinerimei noaste şcolare.

Colegul nostru Ioan *Dariu* şi în privinţa aceasta ni-a făcut un mare serviciu, aranjând şi adunând în cartea sa o mulţime de poesii din cele mai frumoase, menite a se cânta solo sau în chor de către tinerimea noastră şcolară.

Să luăm bine seama, ce cărţi dăm în mânile tineretului, căci cartea ne poate fi şi prieten şi duşman şi earăş a da o carte rea în mânile tineretului, e ca şi când 'i-ai pune în mână un cuţit cu două tăişuri ca să se joace cu el.

Cărţi cu istorioare de conţinut moral pe seama tinerimei au apărut mai multe, atât la noi, cât şi la fraţii nostri din România; cărţi de cântece însă, foarte puţine.

Cartea de cântece a colegului Dariu întrece pe toate în aranjarea şi adunarea poesiilor menite a se cânta de către tinerimea şcolară. Aici aflăm poesii foarte frumoase de cântat, atât naţionale, cât şi religioase, ce au melodii cunoscute elevilor.

Aici se află poesii de declamat la diferite ocasiuni şi de cei mai renumiţi poeţi ai nostri.

Cartea mai are şi o infăţişare plăcută, atrăgătoare, tipar frumos şi ilustraţiuni frumoase intercalate în text. Aici aflăm portretele poeţilor A. Mureşan, V. Alexandri etc. Scurt zis e o carte nu numai folositoare, dar şi frumoasă şi atrăgătoare şi nu o pot din destul recomanda învăţătorilor şi tuturor cântăreţilor nostri cu atât mai virtos, că e şi foarte eftină, costând un exemplar broşat 50 fil., ear legat 60 fil. Cartea a apărut în editura librăriei H. Zeidner în Braşov, de unde se poate procura; se afiă şi la toate librăriile mai insemnate dela noi.

Aceî ce mă vor asculta, procurându-'şi această frumoasă carte de cântece, ştiu că îmi vor mulţămi pentru-că li o recomand.

Eată şi cuprinsul ei.

Pe pagina primă e titlul: Carte de cântece pentru tinerimea şcolară de ambe sexele şi de toate gradele. Adunate şi arangeate şi ear în folosul ei date de Ion Dariu. Pe pagina a doua e prefaţa din ediţiunile vechi. Aici e de notat, că colegul Dariu a mai edat o carte de cântece cu titlul „Arion". Milostivului guvern 'i-s'a părut această carte vinovată şi, voindu-ne, vezi Doamne, binele, a oprit-o din şcoale, nu însă din public. Cartea, deşi tipărită în mii de exemplare, s'a trecut ca fulgerul şi necesitatea a făcut pe autorul ei a o scoate acum în ediţie nouă, cu alt titlu. Din ediţiunea aceasta s'au scos poesiile cari erau de pricină şi s'au înlocuit cu altele, îmbogăţindu-se în mod considerabil, şi aşa în forma aceasta şi „binevoitorul" guvern nu are ce zice, ear publicul are acum o carte de cântece din cele mai bune.

Tot aici în această prefaţă, în care se arată insemnătatea cântului la poporul nostru, se dau şi indrumările de lipsă, cum are să se propună cântul în şcoala poporală, aşa, încât şi în această privinţă face cel mai bun serviciu învăţătorilor.

Pe pagina 7 e: Prefaţă la ediţiunea aceasta nouă. Dela pagina a 9-a începând vin cântecele: I Hore: 6 la număr. II marşuri: *a)* marşuri scolastice 14, *b)* marşuri eroice. III. Elegii: 19. IV Imnuri: 13. V. Cântece religioase 31 VI. Diverse: 113 poesii.

Cartea are peste tot 200 cântece, ce se estind pe 168 pagini. La urmă e cuprinsul după titlul cântecelor şi încă un cuprins după începutul fiecărui cântec, aşa încât ori-cum ai lua cântecul, după titlu ori după începutul lui, cu cea mai mare uşurinţă îl găseşti. Acest lucru încă e bun şi foarte practic.

Grăbiţi deci, învăţătorilor şi cântăreţilor, de vă procuraţi această prea frumoasă carte, care vă va face multe oare de plăcere şi distracţie.

Valeadieni, în 15August v. 1900

George Cătană,
învăţător.

săvîrşit, şi că deşi e preot celibe, îl va privi de căsătorit legal, fiindu-'i arătate faptele şi Consistorului din Blaj.

Numai în modul acesta îşi poate închipui ori-cine trecerea rudeniilor de la legea străbună acum, după 7 ani de când e dînsul preot.

Tot numai la provocarea dînsului silit sunt să arăt aci şi punctele mai grave din arătarea făcută împotriva Sfinţiei Sale, de însişi credincioşii săi:

1. A fost osândit părintele, ca preot sfinţit celibe, din partea judecătoriei din Aiud la solvirea à 3 fl. lunar pentru întreţinerea unui băiat, născut cu o fată fecioară.

2. Servitoarea, care o are, a dat naştere la 2 copii în casa dînsului şi al 3-lea încă urmează.

3. La ospeţe negenat merge cu servitoarea sa de braţ şi joacă cu ea între oameni. — Este acesta un serviciu bun pentru propagarea moralităţii şi pentru edificarea poporului în credinţă?

4. Ar fi primit dl părinte un ajutor de 400 fl. din Blaj cu 4% spre cumpărare de avere pe seama bisericei. Avere nu s'a cumpărat, ear' banii? — ştie Dumnezeu.

Pe mine personal nu m'ar importa toate acestea. Mă impoartă însă că seduce publicul cetitor cu sofisme, afirmând că neînţelegerile între noi obvin din causa procesului pentru salariul învăţătoresc. Neînţelegerile sunt, că eu predic poporului moralitate şi respectarea sfintelor taine ale bisericei mele, ceea-ce nu-i convine dînsului.

De ce nu am desvălit eu lucrurile acestea până acum? Pentru-că nu am fost contrar păcii şi înţelegerilor, ci cugetam, că d-sa se va îndrepta, ca să putem merge mână în mână spre înaintarea poporului nostru pe toate terenele vieţii.

Multe aş avé de desvălit încă, dar' fie de ajuns cu acestea. Din ele îşi poate închipui on. public cetitor, cum stăm noi şi cum merg lucrurile în Cetea.

De încheiere amintesc, că dacă şi poporul gr.-or. era învrednicit de astfel de păstor, atunci moralitatea era din temelie sdrobită şi urmarea ar fi fost, că în fiecare suflet puteai privi un anarchist, societatea cea mai periculoasă pentru vieaţa omenească.

Ioan Frâncu,
preot gr.-or.

PARTEA ECONOMICA

III.

Altoirea pomilor.

(Continuare).

Altoirea prin părechiare.

Acest metod de altoire, dacă se face cu destulă grije, cu isteţime şi cu punctualitate, — este cel mai bun şi mai sigur fel de altoire. Intr'o vară altoiul se încheagă cu trunchiul ori cu creanga altoită aşa, încât abia rămâne ceva urmă, după care s'ar putè cunoaşte locul unde s'a facut altoirea; se desvoaltă mai bine de cât la ori-care alt mod de altoire; în anul prim creşte şi se desvoaltă peste un metru, de multe-ori la doi metri. — De aceea nu am cuvinte destule, pentru a-'l recomanda precum merită. Acest fel de altoire se face în chipul următor:

In Decemvrie până la finea lui Februarie, adecă earna pe când puterea de vieaţă a pomilor stă în adormire, — dar' mai bine în Decemvrie şi în Ianuarie, însă pe un timp domol, şi nici decum geros, tăiem (din pomi nobili, al căror soiu voim să-'l câşigăm) atâtea crenguţe sănătoase, netede şi cu ochi bine desvoltaţi, crescute din vara, de câte tocmai avem trebuinţă. — Tăietura o facem cu două degete mai jos de nodul din care a crescut crenguţa în decursul verii trecute. — In cât n'ar fi timpul domol, ci geros şi crengile am fi siliţi să le culegem pe timp geros, atunci acelea nu le prindem de fel cu mâna liberă, când le tăiem, pentru-că la locul, pe unde le-am prins cu mâna liberă, se produce căldură din mână, şi prin aceasta ar căpăta pete negre, cari li-ar strica mult. Le prindem însă cu vr'o cârpă, cu vr'o bucată de pănură sau cu alt obiect moale şi tot astfel le manuăm până le aşezăm la locul de stat.

Crenguţele tăiate apoi le punem la olaltă, soiu de soiu, le legăm şi le scriem soiul pe o tăbliţă de lemn, ca să ştim deosebi soiurile de olaltă. Tăbliţa o legăm în mănunchiul soiului, al căruĭ nume îl poartă, sau o legăm de vr'o crenguţă din mănunchiu. Aceste crenguţe le îngropăm apoi în grădină, într'un loc umbros şi scutit (mai potrivit e locul de la spatele de către mează-noapte a cutărei clădiri sau gard), sau le aşezăm în pivniţă în năsip jilav. Aşezarea lor în pământ se face aşa, că săpăm un şanţ de lăţimea şi afunzimea hârleţului; curăţim pământul din el, apoi până la jumătate îl umplem cu năsip sau cu prav de firez; pe acesta aşezăm mănunchiurile de crenguţe în rând unul lângă altul aşa, ca vîrful lor să stea puţin afară din pământ. Apoi le acoperim cu pământ umed, sfărimicios şi pe tot locul, şi dacă s'ar ivi un timp secetos, atunci din când în când le udăm, ca sa fie tot în reveneală. Cele aşezate în pivniţă stau mai bine, şi-'şi ţin mai mult putinţa de desvoltare, pentru-că cele din liber, după-cum se desvoaltă în timpul de primăvară, devenind atinse de căldura soarelui, — la ori ce umbră ar fi, ele încolţesc şi prin aceasta li-se primejdueşte prinderea la altoire.

Primăvara apoi, după-ce s'a topit zăpada şi pământul s'a încălzit în câtva şi s'a svântat aşa, ca să putem umbla prin grădină: scoatem din crengile de altoit unul sau mai multe mănunchiuri; le ducem la locul de altoire, neavând trebuinţă de alte pregătiri, decât de aţă de legat şi de nişte fâşii de pânză, de un hârb cu tină de pământ galbin, şi de cuţitul de altoit.

Desfacem o legătură de crenguţe; alegem una, a cărei grosime corespunde grosimei pomului sau crengii de altoit. Acolo, unde se potriveşte această grosime, facem tăieturile de părechiare şi anume:

Luăm creanga nobilă în mâna stângă şi cuţitul de altoit în mâna dreaptă; cuţitul trebue să fie ascuţit foarte bine, ca să nu sfăşie locul tăieturei; aşezăm cuţitul pieziş pe creanga de altoit — la grosimea corespunzătoare şi cu o tăietură de cuţit tăiem creanga aşa, ca tăietura să capete forma unei limbi. Creanga aceasta apoi o aşezăm la îndemână; prindem apoi pomul sau creanga de altoit pe dinjos de locul unde are să fie părechierea; curăţim toţi ochii şi crengile din jos până la pământ; — aşezăm cuţitul tot aşa pieziş pe trunchiul de altoit, şi cu o trăsătură bine chibzuită, îndreptată către piept, tăiem tot dintr'odată trunchiul, formând tocmai aşa o limbă cum e aceea a crenguţei de alt[illegible] În amândouă limbile în part[illegible] către vîrf înfigem cuţitul de [illegible] 3—4 milimetri; tăiem jos vîrf[illegible] la crenguţă, lăsându-'i numai d[illegible] trei ochi. Aşezăm apoi partea r[illegible] cu tăetura în forma limbei pe t[illegible] în aceeaşi formă a pomului de [illegible] apăsăm amândouă limbile pe [illegible] astfel, ca să se deschidă tăetur[illegible] cute în limbă; atunci apăsăm cr[illegible] în jos către tulpina aşa, ca tăe[illegible] să între una în alta, prin ceea-ce [illegible] guţa se potriveşte în tulpina p[illegible] ca şi când ar fi crescut împreună [illegible] şi stă nelegată. Luăm apoi o [illegible] bumbac şi, ca la altoitul cu oc[illegible] vălim toată tăetura, ca limbile [illegible] se desfacă de către olaltă; — [illegible] toată tăetura şi legătura o lip[illegible] tină de pământ galbăn, ca ac[illegible] apa să nu poată intra la tăe[illegible] pentru-ca tina să nu se sfăr[illegible] să nu se spele de pe tăetură, [illegible] nodul de tină cu o fâşie, care [illegible] legăm cu aţă, ca să nu se de[illegible] nici ea, şi cu aceasta altoirea [illegible] isprăvită.

Pe când în primăvară pomi[illegible] cep să dea muguri, asemenea d[illegible] gur şi crenguţa aceasta, pen[illegible] umezelile pomului, uncându-se [illegible] toate se opresc la ea, prin ce[illegible] ochii aceleia se trezesc şi se [illegible] desc la vieaţă şi la desvoltare.

După încheiarea altoirei, pe[illegible] muguresc pomii — visităm şi [illegible] nostru şi dacă vedem că cutare [illegible] a dat lăstari de un deget ori [illegible] — deslegăm amândouă legăturile [illegible] le mai stringem, pentru-ca lăstar[illegible] ştia să nu faca nici ei cre[illegible] legătoare.

După deslegare nu mai [illegible] alta de făcut, decât să lăsăm [illegible] diţele să se desvoalte liber; [illegible] însă lăstarii sălbatici ce s'ar [illegible] din josul trunchiului, ca să nu [illegible] puterea de desvoltare a altoiu[illegible] Toamna apoi sau primăvara [illegible] se pot muta la locul de sta[illegible] fiind deja închiegaţi de tot cu tru[illegible] pomului.

Teodor Pop[illegible]

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de [illegible] *toare pentru lucrul de mână la şcoala [illegible] de fete a „Asociaţiunii"* se publică co[illegible]

Doritoarele de-a ocupa acest po[illegible] să presente următoarele documente:

a) atestat de botez;

b) document despre cualificaţiune[illegible] rută prin legea statului pentru ocu[illegible] pusturilor de învăţătoare la şcoalele [illegible]

c) o arătare despre studiile pregă[illegible] şi despre ocupaţiunea de până acum;

d) un atestat despre cunoştinţe[illegible] teorie şi în praxă a lucrului de mân[illegible] meiască;

e) să dovedească, că vorbesc bi[illegible] mânește şi ungureşte, eventual şi nem[illegible]

Vor fi preferite acele concurente[illegible] au cualificaţie din oare-care categori[illegible] studii, în deosebi din grupul limbilor.

Invăţătoarea suplentă primeşte [illegible] muneraţie anuală de 600 coroane, [illegible] în rate lunare anticipative, şi întreţ[illegible] treţinerea în internat.

Invăţătoarea angajată va avé a[illegible] directoarei mână de ajutor la agende[illegible] ternatului. Postul este a se ocupa [illegible] *Octomvre a. c.*

Concursele sunt a se înainta p[illegible] 20 Septemvre a. c.

Din şedinţa comitetului central al [illegible] ciaţiunii", ţinută în Sibiiu la 3 Sept[illegible] 1900.

Dr. Ilarion Puşcariu,
vicepreşedinte.

Dr. B[illegible]
secr. [illegible]

CATÎRUL ŞI ASINUL.

— *Fabulă.* —

Catîrul şi asinul, fiind proprietatea unuia şi aceluiaşi stăpân, au fost însoţiţi, purtând una şi aceeaşi sarcină. Catîrul, vězěndu-se mai mare la statură, din zi în zi devenia tot mai fudul şi numai pentru-că nu avea încotro... trăgea alăturea cu asinul, ci 'i-ar fi plăcut să tragă, dacă nu cu vr'un cal, cu un asemenea lui. De câte ori era alăturea de asin, se ridica în vîrful copitelor şi cu capul ridicat scuturând din urechi îi zicea, în batjocură: — „Numai cât un ghem eşti pe lângă mine; nu ştiu, pentru-ce te legi de lume şi nu te temi că 'ţi-se rupe biata spinare, încordându-o!" Asinul totdeauna îi răspundea: — „Aşa a voit soartea să tragem împreună, fiecare după puterile sale". De la o vreme, vězěnd catîrul, că cu batjocura nu foloseşte, a început a'l lovì cu copitele şi a'l muşca; dar' asinul a tot răbdat, cât a răbdat, până când în cele din urmă, perzěndu-'şi răbdarea", îi zise:

— Soaţă, soaţă! Mai mare 'ţi-e fudulia decât crezi că eşti tot! Nu vezi, că suntem de-un neam... şi avem o soarte şi un preţ până trăim, ear' dacă murim, carnea noastră se măsură cu aceeaşi cumpănă şi pentru acelaşi preţ; pielea de asemenea! De ce mě tot batjocoreşti şi mě baţi?

— De-un neam, de-un neam! Dar' port povara mai cu mare putere, prin urmare mai mult folosesc stăpânului până când trăiesc.

— Pun rămăşag, că nu tragi mai multă povară şi cu mai multă putere.

— Ascultă! cum un nimenea s'ar măsura la putere cu mine!

Asinul tăcù mulcom. Prins la ham, şi ajungěnd odată pe un şes mlăştinos, se opriră să odihnească; ear' după puţină pausă asinul zise:

— Acum e vremea şi locul să ne măsurăm puterile toate!

— Bine — zise catîrul — dar' cum?

— Aşa, că împărţim locul acesta mlăştinos în două părţi egale şi fiecare vom trage singur pe partea sa.

— Bine.

— Trage dar' tu mai întâiu pe partea ta de loc, până colo....

A tras mai întâiu catîrul, dar' abia-abia, cu multă greutate. La rîndul său a tras şi asinul singur, fără a sufla mai greu decât soţul său, catîrul.

— Vezi, soaţă, că am avut dreptate când am zis şi-'ţi zic, că tu eşti mai mare în zare, dar' la putere cu nimic mai mare. Să nu te mai fuduleşti!

— O fi ce zici — zise catîrul, cam rusinat, — dar' nu totdeauna. Se prefăcù şi atunci a nu crede ce simte şi vede.

*

Avem şi oameni şi încă mulţi: corpolenţi, ceea-ce-'i face prea fudulî şi în fudulia lor, crezěnd că puterea atât spirituală, cât şi corporală depinde de la cantitatea de oase şi carne, iau în batjocură pe soţii lor de aceeaşi soarte şi rang, dacă aceştia sunt mici de statură şi puţini de carne, fără a judeca, că aceştia pot fi capabili a suporta aceeaşi povară ori a produce poate şi mai mult, când 'şi-ar măsura puterile, când pretind împregiurările, şi fără a cerca preţul cărnii şi al oaselor...

G. Bodnariu.

— Una la zi. —

„Pentru a puté implini această datorință, e stabilirea unor principiŭ firme prima condițiune“,—scrie Traian. Nu știe să scrie corect o frasă, și totuși a ajuns la al *10 lea* foileton privitor la *era nouă* !

Noutăți

Arad, 14 Septemvrie n. 1900.

Dela oraș. Mercurĭ, în 12 l. c. n., orașul Arad a avut adunare generală, în care au desbătut maĭ multe afacerĭ curente. Au făcut și două alegerĭ: Ca *concipient* la primărie a fost ales *Marossy* Miklós, până acum vice-notar la comitat; ear ca *moașă* orășenească s'a ales soția luĭ *Högye* Ferencz.

*

Dela Liceul de stat din Arad *Înscrierile pentru anul școlar curent la gimnasiul superior și la școala reală de stat din Arad, din pricina examenelor ce se fac la Liceu, s'au amânat earăși, până în zilele 28, 29 și 30 Septemvrie st. n. Ear' prelegerile la amândouă institutele se încep în 1-a Octomvrie st. n.*

*

Tisza Kálmán și Apponyi, ceĭ doĭ mari bărbațĭ politicĭ maghiarĭ, își vor face așa numita dare de seamă în fața alegătorilor, cel dintâiŭ în ziua de 20 Septemvre, la Oradea-Mare, ear cel din urmă la 23, în Jászberény. Ziarele maghiare atribue o mare importanță declarațiunilor ce vor face acești doĭ bărbațĭ spriginitorĭ aĭ guvernuluĭ, în speciĭ în ceea-ce privește raporturile dintre cele două state ale Monarchieĭ, acum după amânarea parlamentuluĭ austriac și în fața deschiderei parlamentuluĭ din Budapesta.

*

Pentru meseriași. *În ședința de Sâmbătă seara, la care au fost de față Dnii V. Mangra, vicar episcopesc, protopresbiterul I. Pap, Dr. Oncu, R. Ciorogariu, S. Raicu, P. Truța, I. Petran, I. Herbay, G. Purcariu, I. Stefănuț, I. Olariu, Tr. Vățian și Russu Șirianu, comitetul* Asociațiunei Naționale Arad*ane a votat stipendiĭ și ajutoare după cum urmează: 200 coroane luĭ G. Nicolau (Arad), 120 coroane luĭ G. Domșa (din Măderat), amândoĭ elevĭ la școala de meseriĭ; câte 100 coroane celor G. Milincovicĭ (măsar) să meargă la perfecționa la Viena și P. Boscu (cizmar) să meargă la Praga; câte 50 coroane luĭ Avram Lina (Foleș) și Al. Popa (Oradea), carĭ au îmbrățișat meseria. Ear elevuluĭ I. Hălmăgian (la școala comercială) i-s'au votat 120 coroane.*

Se va publica apoĭ concurs pentru 4 ajutoare tinerilor, carĭ ar fi dispuși a intra ca ucenicĭ la vre-un măiestru, fie în Arad, fie în alt loc.

*

Cununie. Dl *Adrian P. Deseanu*, funcționar notorial în Arad, își va serba cununia cu amabila domnișoară *Florica Frențiu* în 14/27 Septemvrie a. c. în biserica din Talpoș. — Le dorim toate fericirile!

*

— Din Reșița ni-se scrie, că dl Ignatie *Ostoia* își va serba cununia în 27 c. n. cu d-șoara *Ana Longaver*, în biserica ortodoxă din Reșița.

*

Bărbațiĭ politicĭ grupațĭ în giurul Tribunei din Sibiiu, adică d-niĭ *Aureliu Trif* și *Silvestru Moldovan*, de când liferează bieduluĭ — *Osvadă* materia primă pentru focul prefript, au încins spada de pole-

Dascăl pare că li-ar fi foiletonistul inesabilei serii „La era nouă“.

*

Nenorocirĭ la manevre. În 4 l. c. s'au întâmplat marĭ nenorocirĭ aproape de Podgorac (în Ungaria) unde regimentele de infanterie Nr. 78 și 79 au fost concentrate pentru manevre. Când ambele regimente ajunseră față în față și văzduhul vâjâia de pocnetele puștilor, de-odată din partea regimentuluĭ 78 se făcu liniște și sunetul trâmbițelor anunțară sistarea focului. Regimentul contrar nu știa ce e causa și încetă și el focul. Adjutantul colonelului dela regimentul 78 alerga în goana caluluĭ la comandantul reg. 79, vestindu-ĭ, că cine-va din regimentul său a împușcat cu glonte aspru nimerind pe un sergent în piept și pe un soldat de rând în frunte, murind amândoĭ pe loc. Colonelul regimentuluĭ 79 numaĭ decât a dispus să se visiteze puștile soldaților săĭ. Prin aceasta însă nu s'a ajuns la un resultut positiv, de-oarece răufăptuitoriĭ numaĭ decât după glonțul aspru au împușcat cu altă patroană oarbă, rămânând astfel țeava puștei afumată. Nelăsând lucrul într'atâta soldațiĭ au fost căutațĭ prin buzunare aflând la treĭ inșĭ patroane aspre. Aceștia numaĭ decât au fost escortațĭ între baionete la Podgorac. — Dela manevrele din Stiria de asemenea se anunță casuri de nenorocire. Astfel din Graz se scrie, că doi soldațĭ au fost mușcațĭ de șerpi veninoșĭ. Ajutorul medical nu li a putut folosi și astfel înainte de a ĭ transporta la un spital, au murit. Cu ocasiunea exercițiilor tunarilor. un glonț de tun a rupt unui soldat tunar brațul.

*

Poștă păcătoasă. Din maĭ multe părțĭ ne sosesc plânsorĭ, că abonențĭ de aĭ foiĭ noastre, îndeosebĭ ceĭ de la numărul de Duminecă, *nu primesc foaia regulat, orĭ n'o primesc de loc* Ni-se anunță, în acelaș timp, că în multe locurĭ vina o poartă numaĭ *oficiul postal*, care oprește la sine exemplarele foiĭ. O asemenea plânsoare ne sosește acum și de la abonentul nostru Petru *Glogovețean* din *Sâmbăteni*, cu posta ultimă *Gioroc*, de unde numaĭ foarte rar și târziu, orĭ de loc nu capătă foaia.

Dacă știrea e adevărată, suntem obligațĭ a atrage atențiunea Direcțiunĭ postale asupra acestuĭ abus neiertat.

*

Coroane eterne. La fondul văduvelor și orfanilor meseriașilor românĭ, administrat de „Reuniunea sodalilor românĭ din Sibiiu“, dl *Victor Tordășianu* a contribuit câte 2 coroane în memoria regretaților *Gustav Augustini* și *Cesar Colescu-Vartic* (Bucureștĭ), publicištĭ.

*

Profesor nou. La școala reală de stat din *Deva* a fost numit profesor dl Iosif *Botean*, absolv. al facultățiĭ filosofice din Cluj și fost stipendist din fundațiunea lui Gojdu.

*

Alegere de învățător. Ni-se scrie: În comuna *Ghilad* s'a ținut Duminecă, în 20 August v. alegere de învățător. La alegere au concurat 3 învățătorĭ, învățătorul nostru, pe care-'l avem substitut de 2 anĭ și 2 învățătorĭ din alte părțĭ. La biserică au fost mulțime de alegătorĭ, maĭ ales că de astădată au venit și de aceia, carĭ numaĭ câte la 3 anĭ odată se ivesc la biserică. Dar' și acum numaĭ aduși de gorniciĭ judeluĭ comunal Adam *Petcu*, care maĭ nainte de toate 'i a dus la birt și 'i-a îmbătat până nu maĭ știau de sine; 'i a adus numaĭ ca să sbere în biserică, întocmaĭ ca la alegerea D-sale de jude. Dar' și învățătoriĭ, carĭ se pun numaĭ pe „alvălucurĭ“, rămân de ocară, căcĭ judele nostru ține mult la obiceiul să se lingă pe buze la astfel de „alvălucurĭ“. Că ce dorește D-sa, numaĭ noĭ sătenii o știm aceasta maĭ bine; îl asigurăm însă, că cu dorința nu va isbuti. Noĭ mulțumim dluĭ părinte Aurel *Drăgan* și dluĭ student și proprietar George *Breban*, locuitor în comună, că ceĭ dintâiu când au observat lucrul rău făcut, — au nimicit alegerea săvârșită după placul celor ce numaĭ binele obștesc al comuneĭ nu-'ĭ doresc.

Corespondentul.

*

Inceput „bun“. Din primăvara anuluĭ curent, orașul Arad își are teatru stabil. 'Și a clădit, spre acest scop, și teatru de vară, cu vr'o 45 miĭ florenĭ, deși suma preliminată de oraș era numaĭ de 35 miĭ. În cursul primeĭ verĭ de teatru stabil, orașul Arad s'a maĭ ales însă, pe lângă distracția în noul palat al Talieĭ maghiare, cu un *deficit de 30.299 coroane și 26 fileri*. Căcĭ atâta 'i-a raportat în ședința din urmă directorul teatruluĭ, *Leszkay* Andràs. — Bun început.

*

Om de 119 anĭ. Se scrie din Tîrnova, că acolo se află un locuitor român Ioan Păunescu, care a împlinit etatea de 119 anĭ. Eată cum îl caracterisează un abonent al „Gazeteĭ“: „la cap alb ca oaia, la față roșu ca bujorul, în mișcărĭ sprinten și iute, par'că ar fi de 25 de anĭ“.

*

Convocare. Adunarea generală ord. a Reuniuniĭ învățătorilor rom. gr.-or. de la școalele confesionale din diecesa *Caransebeșuluĭ* se convoacă pe *17|30 Septemvrie 1900 în Oravița montană*. Ordinea de zi: *Ședința I.* (Înainte de moază-zi): 1. După serviciul divin la orele 10 deschiderea adunăriĭ în grădina de tir; 2. Presentarea rapoartelor anuale și a altor acte incurse; 3. Alegerea comisiunilor; 4. Disertațiunĭ. *Ședința II.* (După amează-zĭ la 3 oare); 5. Chestiunea examenelor (Referent I. Marcu); 6. Dare de seamă asupra Abecedarelor incurse spre premiare din „Fundațiunea Sofia și Stefan Antonescu“ (Referent G. Joandrea); 7. Refarada comisiunilor; 8. Defigerea loculuĭ pantru proxima adunare generală; 9. Propunerĭ; 10. Alegerea funcționarilor și a comitetuluĭ Reuniuniĭ; 11. Alegerea comisiuniĭ pentru autenticarea proceselor verbale; 12. Incheierea adunăriĭ. Bocșa-montană, din ședința comitetuluĭ central al Reuniuniĭ, ținută la 13/26 Iulie 1900; Traian Linția, v.-president; Ioan Marcu, secretar general.

Din programul comitetuluĭ local din Oravița înregistrăm: *Sâmbătă* (29 Septemvrie n.) va fi primirea oaspeților și conducerea lor în cortele; seara la oarele 8½ cină comună și conferență particulară; *Duminecă* (30 Septemvrie n.) la oarele 8 serviciu divin; după ș dința primă banchet; seara la 8 oare concert, urmat de petrecere cu joc; *Lunĭ* (1 Octomvrie n.) dimineața excursiune cu trenul de munte la Anina; la oarele 2 după ameazĭ continuarea excursiuniĭ la băile din „Marilla“, de pe „Vale“ și la Institutul Kneipp; la oarele 8, — seara de adio.

*

Vijelie groaznică într'un port de mare. Se anunță din New York, că în portul dela *Galveston* a bântuit zilele trecute o vijelie înfricoșată, care a pricinuit moartea maĭ multor miĭ de oamenĭ. Opt vapoare au suferit naufragiu; în localitățile dela mal s'au aflat până acum vr'o *1000 de cadavre de oameni*. Numărul jertfelor se urcă la *maĭ multe miĭ*. Sute de oamenĭ au fost răpițĭ de valurile mărilĭ. Guvernul Statelor-Unite a dispus să se facă zece miĭ de barace și să trimită la fața loculuĭ bucate pentru 50.000 de oamenĭ.

*

Instrucțiune în afacerea dărilor de băutură, de consum și de vânzare pentru vin, bere, carne, zăhar și spiritoase tradus—din manualul german alui Jakob Gatter, notariu comunal — în folosul agronomilor și proprietarilor de viĭ prin Emanuil *Barbulescu*, învățătoriu conf. rom. gr. ort. în Pesac, de vânzare la autor. Prețul unuĭ exemplar 20 filerĭ; 5 ex 80 fil; 10 ex. 1.20, — se trimit franco. Vânzătorilor li-se dă rabat.

Felurimĭ.

Cel maĭ bătrân arbore din lume. — Arborul cel maĭ bătrân de pe fața pământuluĭ, a cărui etate e esact garantată de istorie, e smochinul sacru din mijlocul ruinelor orașuluĭ Amuradhpura în Ceylon. El a fost plantat în anul 288 înaintea luĭ Christos și a fost îngrijit d'atuncĭ de un rând neîntrerupt de păzitorĭ cucernicĭ, despe carĭ vorbesc foarte lămurit scriptele singaleze. Acest arbor e încongiurat de un zid și ramurile luĭ se înalță acum direct din pământ, deoare-ce trunchiul propriu zis, e acoperit de tot de pământul cărat d'acolo. Nu e ertat ca să taie cineva ceva din el, numaĭ frunzele ce cad de sine-și se strîng de pelerini evlavioșĭ, carĭ le iau cu dînșiĭ ca pe niște moaște sfinte.

În timpul de față are „Jaga Sri Maha Bodin Wohanse“, adică: „victoriosul, augustul, cel maĭ înaltul domn, sacrul arbor— „Be“, o etate de 2188 ani.

HAZ.

Urmașul lui Cațavencu.

Despre parlamentarism.

Pentru mine toată vieața parlamentară e numaĭ un *sector* mic din o *luptă* cu mult maĭ mare.

*

Parlamentele nicĭ nu maĭ stau la înălțimea lor. Ele au devenit un fel de *mașinĭ ruginite* și drogogite carĭ nu maĭ funcționează după-cum *ar trebui să-și facă datorința*.

*

Influența *daraverilor* parlamentare e de regulă prea sus taxată.

Despre chestia națională.

Chestiunĭ naționale sunt chestiunĭ de forță, și nu se pot resolva prin verdicte parlamentare orĭ prin conferențe de înțelegerĭ. Ele formează o parte din lupta mare pentru existență și în lupta aceasta va învinge poporul.

U. T. Mihaĭ.

(„Tribuna“ din Sibiiu).

Un tinĕr român cu purtare bună, care posedă limba română în vorbit și scris și cu scrisoare frumoasă, poate fi aplicat imediat în cancelaria subscrisuluĭ, unde are a-și înainta cererea.

Chișineu (Kis-Jenő.)

Mihaiu Veliciu,
advocat.

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

De acĭ încolo prețurile pe piețe se socotesc în *coroane* și după *50 chilograme*, ear' nu ca și până acum, după maja metrică (100 chilograme).

Prețurile dela 13 Septemvrie din Arad:

Grâul cel maĭ bun . .	cor.	7.23—7.40.
Cucuruz	„	5.25—5.45.
Sécară	„	5.06—5.08.
Orz	„	5.50—5.60.
Ověs	„	4.60—4.80

Prețurile dela 13 Septemvrie din Budapesta

Grâu în Octomvrie . .	cor.	7.67—7.68
Secară „		6.17—6.19
Ověs „		5.35—5.37
Cucuruz pe August		6.17—6.19

Cursul pieții din Arad.

Hârtie-monetă română	Cump. fl.	9·48	vênd	9.52
Lire turcești	„	—.—	„	—.—
Imperiali (15 R. aur)	„	18.90	„	19.—
Ruble rusești 100 à	„	126.—	„	12.—
Galbeni	„	5.58	„	5.66
Napoleon-d'ori	„	9.48	„	9.55
100 Marce germane	„	58.50	„	58.95
Livre sterling	„	11.90	„	12.50

Spirt:

		12 Sept.
Spirt rafinat;	cu toptanu	115.—
„ „	cu micu	118.—
„ brut	cu toptanu	113.—
„ „	cu mic	116.—

Anecdote.

Ghițică întreabă pe tatăl seu:

—Ia spune-mi, tată, de ce birjariĭ, duoă ce duc caiĭ în grajd, intră în casă cu biciul?

—Pentru că sunt însurați, drăguță.

***

Un popă gras, alunecă și cade. Un trecător văzându-l, îĭ zice:

—Om de puțină credință!

—De puțină credință?!.. De ce?

—Pentru că credința susține și dacă aĭ fi avut multă, n'aĭ fi căzut.

*

Posta administrațieĭ.

Dl *Damaschin Mărgineanțiu* în *Secusigiu*. Am primit, sunteți chitat până la finea anuluĭ 1900. Vă mulțumim.

Dluĭ *Nic. Nég. Govoșdia*: Incă cu *coroane 9.* — până la finea luneĭ Septemvrie 1900.

On. C. R. în *Oreștie*: Am primit 10; maĭ sunt 5 de solvit până la finea luĭ Septemvrie 1900, întrebăreĭ răspundem cu greutățile ce avem când nu se fac plățile la timp.

Editor: **Aurel Popovici Barcianu.**
Red. respuns: **Ioan Russu Șirianu.**

2299. tkvsz.

1900.

Póthirdetmény.

A tenkei kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság, közhirrè teszi, miszerint a „Biharmegyei takarékpénztár“, nagyváradi czég végrehajtatónak Bika János örökhagyó és ifj. Bika János n.-marosi lakós végrehajtást szenvedők elleni 8000 kor. s jár. iránti végrehajtási ügyében 2100/900 tlkvsz. s. kibocsátott árverési hirdetményben a nagymarosi 74. sz. tjkönyvben A. I. II. III. IV. V. VI. VII. A †. 1. 2. 3. 4. 5. alatt foglalt ingatlanok összesen 4928. kor. kikiáltási árban Nagymaros községházánál **1900 évi október hó 9-ik napjának délelötti 9 óràjára** kitüzött árverés az 1881. L. X. t.-cz. 167. §-a alapján a „Victoria“ aradi czég végrehajtató érdekében is 3000 kor. tőkekövetelés s járulékai kielégitése végett megtartatni fog.

Kelt Tenkén, 1900 évi julius hó 8-án.

495 1—1 **Dr. Toperczer**, kir. jbiró.

Deposit de giuvaeruri, ciasornice şi arginterii.

Bogat asortiment de ciasornice cu pendulă, de perete şi deşteptătoare.

Fondat 1867

I. GRALLERT ŞI FIUL

ceasornicar şi giuvaergiu

Arad, piaţa Andrássy Nr. 24.

Fondat 1867

Reparaţiuri de tot felul de ciasornice şi ginvaere

să execută cu toată promtitudinea.

Cu preţurile cele mai moderate.

479 —4

Convocare.

Subscrişii membri fundatori ai înfinţândului institut de credit şi e

„Greoviciana“, societate pe acţii

în Greovaţ

înţivită prin aceasta în sensul §-lui 154 din legea comercială pe domnii acţ

adunarea generală constituentă

ce se va ţine

Duminecă, în 23 Septemvrie a. c. st. n. la 9 oare a. m. în G

Obiectele:

1. Deschiderea adunării şi constituirea biroului.
2. Stătorirea şi asigurarea capitalului sotial.
3. Decisiune asupra înfinţărei societăţii.
4. Stabilirea statutelor.
5. Alegerea direcţiunei şi inspecţiunei.
6. Decisiune asupra responsabilităţei fondatorilor în sensul § lui 155 din legea co
7. Alegerea bărbaţilor de incredere pentru autenticarea protocolului.
8. Eventuale propuneri.

Greovaţ, la 1 Septemvrie 1900.

Ion Oprean m. p., preot gr.-or.
Vasilin Pascu m. p., paroch gr.-cath.
Ioan Beldea m. p., preot gr.-or.
Valeriu Oprean m. p., preot capelan gr.-or.
Ioan Capeţi m. p., docente.
Ioan Epure m. p., notar cere.
Vuin Băcală m. p., judo com
Balica George m. p., subjude com.
Ilie Dobau m. p.
Costa Ilia m. p.
Juica Jivan m. p.
Pavel Băcala m. p., propietari şi juraţi com.
Ion Clorman m. p.
Sofron Vijau m. p.
George Grema m. p.
Paun Ghiţu
Miţiu Pau
Petru Blaze
Sofron Gaci
proprie
Nicolae Poria
vice-no
Nicolae Grindă
esecutor
Adamovici Duz
Ion Cherd
comerci

495 1—1

Em. Manno-Zissy

negutătorie de producte şi comisiune în Budapesta

Petöfi-tér 3.

In vederea recoltelor recente, îm iau voe a-mi oferi serviciile mele la bursa de cereale domnilor economi, cari voesc a-şi dirige afacerile lor de vênzare aici, în cereale ca:

grâu, orz, ověs, cucuruz, rapiţă etc.

Lucrez de mai mulţi ani la bursa de cereale de aici cu suces, servesc onoraţilor mei comitenţi de tot solid şi eftin.

Rog deci, ca cu ori-ce intrebare în asfel de afaceri să se adreseze la mine direct, în limba română, pe cari le voiu resolva întotdeauna prompt.

Cu distinsă stimă;

Em. Manno-Zissy

Budapest, Petöfi-tér nr. 3.

486 3—3

Numai articoli de fabricaţie proprie!

Cel mai bun croi!

Insoţirea

CĂLŢUNARILOR din ARAD,

Strada-Bisericei, Palatul Minoriţilor.

Singură în felul seu ţine în deposit numai fabricaţii proprii sau găteşte la comandă

ghete pentru dame şi bărbaţi,

cum şi papuci pentru băieţi şi fete, apoi ghete comode şi alte soiuri de incălţăminte.

Toate acestea nu sunt lucruri de fabrică, dar' sunt mai ieftine şi mai bune.

Comande din afară se execută prompt şi cu preţuri moderate.

Trimitem şi la casă ghete de probă în ori-ce timp dorit.

Aparat elastic pentru căleăie, invenţia lui **Löderer**, căpitan de honvezi ung. reg., aplicabil atât la ghete de dame, cât şi la ghete pentru bărbaţi, se poate avé numai dela noi.

Mare magazin de creme şi lakk-uri în diferite colori.

484 8—

Preţuri ieftine de necrezut!

„Tipografia Tribuna Poporului“ Aurel Popoviciu Barcianu.